

ORĘDOWNIK SAMORZĄDU

ORGAN ZWIĄZKU GMIN WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Prenumerata wynosi: 2 zł kwartalnie
Opłata pocztowa opłacona ryczałtem
Telefon: Katowice 341-47

Wydawca:
Związek Gmin Woj. Śl.

Redakcja i Administracja:
Katowice, ulica Pocztowa 2, II.

Nr 8-9

Katowice, sierpień—wrzesień 1938 r.

Rok XIV

Egzekucja danin komunalnych

Sprawa egzekucji danin komunalnych a ściślej mówiąc opłat komunalnych nie jest dostatecznie wyjaśniona. Do rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 342) nie ukazało się dotąd żadne autorytatywne wyjaśnienie władz naczelnych, skutkiem czego przepisy tego dekretu, o ile chodzi o uprawnienia związków komunalnych, dotyczące egzekucji własnych ich należności, są różnie komentowane. Związki komunalne nie wiedzą dokładnie, czy i jakie opłaty własne mogą egzekwować na mocy wspomnianego rozporządzenia. Nie tylko opinie poszczególnych gmin śląskich na tę kwestię nie są jeszcze ustalone, lecz również zapytywania innych gmin poza Śląskiem, do których zwracają się gminy śląskie o przeprowadzenie egzekucji, różnią się między sobą. Bardzo na czasie będzie więc poruszenie tej sprawy na łamach „Orędownika Samorządu” w celu wywołania dyskusji, która pomoże do skryształizowania się poglądów na omawianą kwestię.

Chcąc znaleźć odpowiedź na pytanie, czy gminy mogą w postępowaniu przymusowym w administracji ściągać własne należności jak opłaty za wodę, za używanie kanalizacji, za dostarczenie prądu elektrycznego i gazu, opłaty szpitalne, czynsz w domach gminnych itd. trzeba przede wszystkim rozważyć, w jakim zakresie urzędy skarbowe przejęły względnie powinny być przejąć egzekucję świadczeń pieniężnych, należnych gminom. Ustawa z dnia 10 marca 1932 r. o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe oraz o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 328) postanawia w art. 1, że do przymusowego ściągnięcia wszelkiego rodzaju świadczeń pieniężnych, które mogą być ściągane na podstawie obowiązujących przepisów w trybie administracyjnym, właściwe są urzędy skarbowe.

Trzeba więc ustalić, które świadczenia pieniężne mogły gminy przed wejściem w życie tej ustawy ściągać w trybie administracyjnym, a których egzekucję powinny być przejąć urzędy skarbowe.

W górnośląskiej części Województwa Śląskiego mogły gminy na podstawie § 90 ustawy z dnia 14 lipca 1893 r. o daninach komunalnych (zb. ust. pr. str. 152) ściągać w drodze przymusowego postępowania w administracji:

- 1) opłaty (Gebühren),
- 2) dopłaty (Beiträge),
- 3) podatki,
- 4) koszty,
- 5) inne opłaty (Vergütungen) np. opłaty klimatyczne, ustalone w zatwierdzonej przez władzę nadzorczą taryfie.

Bliższego omówienia wymagałyby tylko opłaty, których przymusowe ściągnięcie jest obecnie niewyjaśnione.

Ustawa o daninach komunalnych w § 90 miała na myśli tylko opłaty publiczno-prawne. Przymusowemu ściągnięciu w drodze administracyjnej nie podlegały więc opłaty, pobierane na mocy umów prywatno-prawnych.

Za opłaty prawno-publiczne należy uważać opłaty, które gminy na podstawie § 4 ustawy o daninach komunalnych mogły pobierać za używanie urządzeń i zakładów, utrzymywanych przez gminy w interesie publicznym. Pojęcie urządzeń i zakładów, podpadających pod § 4 ustawy o daninach komunalnych, nie jest w samej ustawie ustalone. W komentarzu zaś (Nöll — Freund, Kommunalabgabengesetz) znajdujemy takie określenie:

a) W publicznym interesie utrzymywane zakłady są tylko takie, które służą dobru ogólnemu i które zostały oddane do użytku na mocy prawa publicznego (und deren Benutzung kraft öffentlichen Rechts freigegeben ist).

b) Zakładami w rozumieniu § 4 są zakłady, które nie tylko są utrzymywane w interesie publicznym, lecz które ponadto zostały na mocy prawa publicznego do użytku oddane.

c) Przedsiębiorstwami komunalnymi są przedsiębiorstwa, które w ogóle lub też w pierwszym rzędzie nie służą interesowi publicznemu i które tak jak przedsiębiorstwo prywatne wstępują w umowne stosunki z interesentami.

d) Pojęcie przedsiębiorstwa odpada, o ile dla mieszkańców gminy zaistnieje przymus korzystania z przedsiębiorstwa.

e) Do poboru opłaty uprawnia gminę faktyczne używanie zakładu, polegające na prawie publicznym, a nie na prywatnej umowie.

Taki stan prawny co do uprawnień egzekucyjnych gmin istniał przed wejściem w życie ustawy z dnia 14 kwietnia 1924 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych w Województwie Śląskim (Dz. U. Śl. Nr 10, poz. 47), która tę sprawę załatwiła w ten sposób, że postanowiła w art. 44, iż nieuiszczone we właściwym terminie samoistne daniny komunalne ściąga zarząd związku komunalnego w drodze egzekucji, do której stosuje się odpowiednio przepisy o egzekucji podatków i opłat państwowych.

Ani ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, ani też rozporządzenia wykonawcze do tej ustawy nie określają pojęcia „samoistnych danin komunalnych”. Niejasnym jest więc, czy ostatnio wymieniona ustawa daje gminom ten sam zakres egzekucji co poprzednio obowiązująca ustawa o daninach komunalnych.

Pod pojęcie „samoistnych danin komunalnych” podpadają niewątpliwie samoistne podatki komunalne. Pozostaje otwarta kwestia, czy pod to pojęcie można podciągnąć również opłaty, które gminy mogły egzekwować na podstawie § 90 ustawy o daninach komunalnych. Gdyby się przyjęło, że pod pojęcie samoistnych danin komunalnych podpadają, oprócz samoistnych podatków komunalnych, również opłaty publiczno-prawne, to zgodnie z art. 1 ust. (1) ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe właściwe do przymusowego ściągania wszystkich tych świadczeń pieniężnych są wyłącznie urzędy skarbowe. Trzeba jeszcze dodać, że w roku 1932 rozporządzenie Prezydenta R. P. o postępowaniu przymusowym w administracji nie obowiązywało na terenie Województwa Śląskiego, gdyż dopiero dekretem Prezydenta R. P. z dnia 27 marca 1933 r. (Dz. U. R. P., poz. 624) rozciągnięto na Województwo Śląskie wspomniane rozporządzenie o przymusowym postępowaniu w administracji.

Gdyby się natomiast przyjęło, iż pojęcie samoistnych danin komunalnych z art. 44 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych należy ograniczyć tylko do samoistnych podatków komunalnych, wtedy powstaje pytanie, czy gminy mogły po wejściu w życie poprzednio wymienionej ustawy nadal ściągać opłaty w postępowaniu przymusowym w administracji na podstawie § 90 ustawy o daninach komunalnych z uwagi na klauzulę derogacyjną z art. 64 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych. Art. 64 tej ustawy stanowi bowiem, że przepisy ustaw, sprzeczne z tą ustawą, tracą moc obowiązującą. Skoro przyjmuje się, że ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych zwięźla zakres gmin co do egzekucji własnych należności, to poprzednie szersze uprawnienia gmin w tym kierunku są sprzeczne i tracą moc obowiązującą.

Przyjmując więc, że po wejściu w życie ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych gminy mogły w drodze przymusowego postępowania w administracji ściągać tylko samoistne podatki komunalne, przychodzi się do wniosku, że urzędy skarbowe obowiązane były przejąć egzekucję tych tylko podatków, natomiast nie miały obowiązku przejęcia egzekucji opłat komunalnych. Zdaje się, że ta druga alternatywa jest dla gmin korzystniejsza, gdyż daje im możliwość egzekwowania obecnie opłat we własnym zakresie. Dlatego też dalsze rozważania będą się opierały na tej właśnie alternatywie.

Należy w dalszym ciągu rozważyć, jakie własne należności mogą gminy egzekwować we własnym zakresie po rozciągnięciu na Województwo Śląskie rozporządzenia Prezydenta R. P. o postępowaniu przymusowym w administracji.

Według art. 24 pkt. a) wymienionego rozporządzenia mogą być egzekwowane wszelkie świadczenia pieniężne, nakładane z tytułu publiczno-prawnego w zakresie administracji państwowej i komunalnej, z wyjątkiem świadczeń z tytułu danin publicznych.

Co należy rozumieć przez „daniny publiczne”, rozporządzenie nie wyjaśnia. Do danin publicznych będą niewątpliwie należały samoistne podatki komunalne, których egzekucja, według zacytowanego przepisu, nie może być przeprowadzona na podstawie rozporządzenia Prezydenta R. P. o postępowaniu przymusowym w administracji. Egzekucję samoistnych podatków komunalnych prowadzą obecnie władze skarbowe na podstawie innych przepisów.

Nasuują się wątpliwości, czy również opłaty komunalne podpadają pod „daniny publiczne”. Należy raczej skłaniać się do zdania, iż wobec odpłatności tych świadczeń, szczególnie o ile chodzi o opła-

ty za używanie urządzeń i zakładów dobra publicznego, nie można ich uważać za „daniny” publiczne.

Przyjawszy zatem, iż opłaty komunalne nie należą do dziedziny danin publicznych, przychodzi się do wniosku, że mogą one być egzekwowane na podstawie rozporządzenia o postępowaniu przymusowym w administracji. Oczywiście opłaty te muszą mieć tytuł publiczno-prawny, jak na to wskazuje art. 24 pkt. a) wymienionego rozporządzenia. Nie mogą być w tym trybie egzekwowane świadczenia pieniężne z tytułu prywatno-prawnego.

Przychodzimy obecnie do ustalenia, jakie opłaty komunalne mają tytuł publiczno-prawny. Spod pojęcia opłat należy wyeliminować te, które, aczkolwiek nazywają się opłatami, mają jednak charakter samostanowiących podatków komunalnych np. specjalne opłaty drogowe. Za opłaty w niniejszych rozważaniach należy przyjąć odpłatne świadczenia pieniężne za faktyczne używanie pewnych urządzeń czy zakładów komunalnych. Przy specjalnych opłatach drogowych nie ma często faktycznego używania dróg przez danego płatnika, co nie uwalnia od obowiązku uiszczenia specjalnej opłaty drogowej.

Za opłaty publiczno-prawne należy uważać opłaty, które gminy mogą pobierać na podstawie art. 19 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych za używanie komunalnych urządzeń i zakładów dobra publicznego oraz za czynności administracyjne. Rozporządzenie wykonawcze Wojewody Śląskiego (Dz. U. Śl. Nr 23, poz. 92 z roku 1924) wyjaśnia, że za zakład dobra publicznego w rozumieniu art. 19 tej ustawy uważać należy instytucje i urządzenia związku komunalnego, z których założenia i celu wynika, że nie mogą one przynosić zysków (szpital, ambulatorium, przytułek itp.).

Dalej wyjaśnia wspomniane rozporządzenie wykonawcze, że przedsiębiorstwami w rozumieniu art. 20 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych są zarówno przedsiębiorstwa o charakterze czysto przemysłowym i handlowym, które powinny przynosić zyski, jak i przedsiębiorstwa o charakterze zakładów użyteczności publicznej, które mogą być prowadzone jako jednostki gospodarcze samodzielne i samowystarczalne, jednakowoż nie obliczone na zysk i nie traktowane jako komunalne źródła dochodów. Do przedsiębiorstw zalicza wymienione rozporządzenie wykonawcze przykładowo: zakłady wodociągowe, gazownie, elektrownie, tramwaje, rzeźnie.

To określenie przedsiębiorstw doznało jednak w wyrokach Najwyższego Trybunału Administracyjnego skorygowania, które przesunęły niektóre przedsiębiorstwa, wymienione w rozporządzeniu wykonawczym, do rzędu zakładów i urządzeń dobra publicznego.

I tak N. T. A. w wyroku z dnia 10 stycznia 1934 r. L. rej. 3745/32 (zb. wyroków 740 S) orzekł, że komunalne urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne podpadają pod pojęcie zakładów dobra publicznego w rozumieniu art. 27 *) ustawy.

W wyroku zaś z dnia 22 czerwca 1931 r. L. rej. 3172/29 (zb. wyroków 473 S) N. T. A. tak określa pojęcie zakładów dobra publicznego: Za komunalne urządzenia i zakłady dobra publicznego w rozumieniu art. 27 *) ustawy należy uważać wszystkie takie urządzenia i zakłady, znajdujące się w posiadaniu związku komunalnego bez względu na rodzaj tytułu posiadania.

Dalej w wyroku z dnia 10 stycznia 1934 r. L. rej. 3745/32 (zb. wyroków 740 S) N. T. A. objaśnia pojęcie zakładu dobra publicznego oraz przedsiębiorstwa w ten sposób: Zakładem dobra publicznego w rozumieniu art. 27, 29 i 30 ustawy będzie, bez względu na nazwę, każde przez związek komunalny do życia powołane urządzenie, którego głównym przeznaczeniem jest służyć przede wszystkim celom dobra publicznego (użyteczności publicznej), cel zaś uboczny, wtórny natomiast (osiągnięcie dochodu) nie odbiera im tego przymiotu. Z drugiej strony pod pojęcie przedsiębiorstwa (art. 28 i 29 ustawy) podpadają urządzenia, obliczone na zysk głównie (przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe), choćby z ich założeniem przez związek komunalny łączyła się także myśl o interesie publicznym, na przykład założenie przez miasto sklepów sprzedaży towarów w celu niedopuszczenia zwyżki cen.**)

Z zacytowanych wyroków widzimy, że N. T. A. inaczej określił pojęcie zakładu dobra publicznego oraz pojęcie przedsiębiorstwa od rozporządzenia wykonawczego Wojewody Śląskiego. Dlatego też będzie trzeba pojęcie zakładu i urządzenia dobra publicznego z artykułu 19 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych rozszerzyć nawet na przedsiębiorstwa, o ile one według wykładni N. T. A. podpadają pod pojęcie zakładów dobra publicznego. Przy klasyfikacji przedsiębiorstw pod zakłady dobra publicznego można się posiłkowo posługiwać komentarzem do ustawy o daninach komunalnych, przytoczonym na początku niniejszego artykułu, gdyż stwierdzamy, że Najwyższy Trybunał Administracyjny przyjmuje taką samą interpretację zakładu dobra publicznego oraz przedsiębiorstwa komunalnego.

*) Art. 27 państwowej ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych odpowiada art. 19 śląskiej ustawy w tym samym przedmiocie.

**) Art. 27, 28, 29 i 30 ustawy państwowej odpowiadają art. 19, 20, 21 i 22 śląskiej ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Dochodzimy do konkluzji, że wszelkie opłaty, pobierane przez gminy za używanie zakładów i urządzeń dobra publicznego w pojęciu wyroków N. T. A., mają charakter opłat publiczno-prawnych, których egzekucje mogą gminy przeprowadzić na podstawie rozporządzenia Prezydenta R. P. o postępowaniu przymusowym w administracji. Na dowód, że są to opłaty publiczno-prawne, przytoczyć należy jeszcze wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 1934 r. II. C. 876/34 (ogólny zbiór Nr 830 z 1934 r.) następującej treści:

Opłaty pobierane przez gminy za wodę (opłaty wodociągowe), mają charakter opłat prawno-publicznych, zwrotu więc rzekomo nieprawnie pobranych przez gminę opłat za wodę nie można dochodzić w drodze procesu cywilnego.

W końcu należy zwrócić uwagę na jedną jeszcze sprawę, związaną z nowelizacją rozporządzenia Prezydenta R. P. o postępowaniu przymusowym w administracji.

Rozporządzenie Prezydenta R. P. z dnia 28 grudnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976) wprowadziło pewne zmiany w rozporządzeniu Prezydenta R. P. o postępowaniu przymusowym w administracji. Między innymi zmieniony został art. 7 rozporządzenia Prezydenta R. P. o postępowaniu przymusowym w ten sposób, że obecnie zarządy gmin są władzami egzekucyjnymi w przypadku egzekwowania przez gminę własnych jej należności, nie mających charakteru danin komunalnych a opartych na szczególnych tytułach.

Zapatorywanie, iż nowe brzmienie art. 7 wspomnianego rozporządzenia uprawnia gminy do ściągania należności nawet prywatno-prawnych jak n. p. czynszu za mieszkania w domach gminnych, nie jest uzasadnione w świetle przepisów art. 24 powołanego rozporządzenia, według których gminy mogą w trybie tego rozporządzenia egzekwować tylko należności pieniężne z tytułów prawno-publicznych.

Hauke Józef.

Lista wierzycieli

Według ogólnych zasad księgowości, księgowanie wszelkich transakcji winno być uskutecznione z chwilą ich dokonania. Nie wszystkie jednak transakcje kontuje się z chwilą ich powstania. Z reguły wszystkie operacje gotówkowe kontuje się jednocześnie z ich dokonaniem, tj. przyjęciem albo wypłatą gotówki, inne zaś transakcje — niegotówkowe — a zwłaszcza kredytowe w związkach samorządowych, zapisuje się w księgach później; bardzo często dopiero z chwilą regulowania gotówką, zaciągniętych uprzednio zobowiązań.

W rachunkowości kupieckiej warunkiem prawidłowości ksiąg, jest ujęcie księgowo wszelkich transakcji zarówno gotówkowych, jak i bezgotówkowych, tj. kredytowych i zamiennych z chwilą ich dokonania.

W rachunkowości samorządowej, budżet zasadniczo winien być wykonywany gotówkowo, a tylko w wyjątkowo zgodnie z § 43 rozporządzenia Śląskiej Rady Wojewódzkiej o sposobie sporządzenia i ustalania budżetów w związkach komunalnych, zarządy związków mogą w granicach równowagi budżetowej danego okresu rachunkowego, zaciągać zobowiązania krótkoterminowe przez kredytowe wykonanie budżetu. Dla kontroli, czy takie zaciąganie zobowiązań nie narusza równowagi budżetowej, należy transakcje tego rodzaju kontować z chwilą ich powstania. (Winien: wydatki budżetowe — Ma: wierzyciele). Ponadto przy końcu roku obrachunkowego, przed zamknięciem ksiąg zgodnie z § 47 rozporządzenia o budżetowaniu: „Należności wynikające z zobowiązań, które zarząd związku komunalnego przyjął na siebie z tytułu wykonania budżetu

(należności z tytułu otrzymanych już dostaw i robót wykonanych w ubiegłym okresie budżetowym, nieuiszczone w terminach właściwych raty amortyzacyjne i procenty od pożyczek, których termin płatności upłynął w ubiegłym okresie budżetowym, płatne w ciągu tego okresu udziały w związkach międzykomunalnych, składki i opłaty dla tych związków, stowarzyszeń i zrzeszeń, w których związek komunalny jest członkiem i wszelkie zobowiązania, dające osobom trzecim prawo dochodzenia swych pretensyj na drodze sądowej lub w drodze postępowania administracyjnego, oraz należności, związane z wykonaniem umów, konkretnie ujmujących pewne zobowiązania związku komunalnego, a zawartych w ubiegłym okresie obrachunkowym na poczet kredytów tegoż okresu, chociażby termin wykonania umowy przesunięty został poza dany okres budżetowy), o ile nie zostały one we właściwym czasie zaliczone do wydatków budżetowych z jednej i równocześnie zapisane na odpowiednim rachunku pozabudżetowym z drugiej strony (np. na rachunku wierzycieli, rachunku instytucji finansowej itd.) muszą być zarachowane pod datą ostatniego dnia roku budżetowego na poczet kredytów tegoż roku.

Celem wprowadzenia do wydatków ubiegłego okresu tych zobowiązań, stanowiących faktyczne długi związku komunalnego wobec osób trzecich z tytułu wykonania budżetu, zarząd związku komunalnego winien w ciągu 14 dni po skończonym roku budżetowym, sporządzić zestawienie tych długów w formie t. zw. listy wierzycieli. Listą wierzycieli nie wolno obejmować

jakichkolwiek nieuskrętnionych jeszcze (w gotówce, względnie w drodze zobowiązania) wydatków, nie wyłączając i tych, których zarząd związku komunalnego winien był dokonać ze względu na otrzymanie t. zw. dochody celowe względnie subwencje (np. opłaty drogowe, subwencje na zalesienie nieużytków itd.).

O wypadku stwierdzenia istnienia zobowiązań, o których mowa w ustępie pierwszym już po sporządzeniu i zaksięgowaniu „listy wierzycieli“ (np. dokument stwierdzający zobowiązania — dług, nadesłany został po zaksięgowaniu „listy wierzycieli“), sumy tych zobowiązań należy wprowadzić na rachunek wydatków budżetowych i odpowiednie rachunki pozabudżetowe oraz uzupełnić listę wierzycieli.

Uzupełnienie „listy wierzycieli“ może być stosowane aż do czasu uzgodnienia i zamknięcia rachunków.

Przepisy o „liście wierzycieli“ wypływające z nauki o księgowości, mają na celu przede wszystkim przedstawienie właściwych cyfr wykonania budżetu w wydatkach z jednej strony, z drugiej zaś wykazanie sumy zobowiązań i długów krótkoterminowych, powstałych w rodzaju zobowiązania należy objąć listą wierzycieli“ darce wybitnie deficytowej wykazały przy zupełnie związku z wykonaniem budżetu w wydatkach. Przepisy o „liście wierzycieli“ dokładnie wyliczają, jakiego rodzaju zobowiązania należy objąć „listą wierzycieli“ i przekontować na rachunkach wydatków budżetowych i wierzycieli.

Przekontowanie listy wierzycieli ma wpływ na kształtowanie się ogólnego wyniku gospodarki budżetowej. Suma listy wierzycieli zmniejsza nadwyżkę budżetową; jeżeli jest niedobór to go zwiększa; czasem nawet nadwyżkę przemienia w niedobór. Ponieważ zaś wykazanie niedoboru w zamknięciu rachunkowym pociąga za sobą dość przykre następstwa, stąd też niektóre związki przepisów o liście wierzycieli należycie nie przestrzegają, a były nawet wypadki, że związki o gospodarce wybitnie deficytowej wykazały przy zupełnie pustych kasach, nadwyżki budżetowe, dzięki tylko nieuwzględnieniu w wydatkach budżetowych niezapłaconych zobowiązań i zaległych rat amortyzacyjnych pożyczek. Powodem nieprzekontowania zaległych zobowiązań bywa też czasem brak kredytów w odnośnych paragrafach, czy pozycjach budżetu.

Nieprzekontowanie sum zobowiązań, ciążących na związku z racji wykonanego budżetu, zaciemnia rzeczywisty obraz stanu gospodarczego związku, gdyż sumy wykonania budżetu w wydatkach są niższe, tym samym ogólny wynik gospodarki budżetowej jest fałszywy, a zestawienie majątku (rachunek zamknięcia sum pozabudżetowych oraz księga inwentarzowa Dział A.) nie wykazuje wszystkich zobowiązań i długów związku. Ponadto na pokrycie tych zobowiązań brak jest w no-

wym budżecie kredytów, wskutek czego trzeba uchwalać na ich pokrycie budżety dodatkowe.

Dla osiągnięcia pełnych korzyści wynikających z przepisów o liście wierzycieli (jasny obraz stanu gospodarki związku, porządek w rachunkowości, a w związku z tym łatwa orientacja w położeniu finansowym związku) oraz uniknięcia powikłań rachunkowych wyżej przytoczonych, należy przepisów tych ściśle przestrzegać, a przede wszystkim:

1) zobowiązania krótkoterminowe, których termin płatności ustalony został w datach późniejszych albo rażąco, kontować z chwilą ich powstania (Winien: Wydatki budżetowe — Ma: Wierzyciele);

2) na listę wierzycieli z końcem roku rachunkowego wciągać wszystkie te zobowiązania, które pokryte winny być z rachunku starego budżetu i to bez oglądania się na końcowy wynik ogólny gospodarki oraz na okoliczność, czy jest dostateczne pokrycie budżetowe.

W związku z tą drugą zachodzi konieczność klasyfikacji zobowiązań związku wypływających z wykonania budżetu na dwie kategorie: zobowiązania ciągłe i zobowiązania jednorazowe, doraźne i większe. Zobowiązań ciągłych, tj. za dostawy bieżące środków żywnościowych, prądu, wody, gazu itp., niekoniecznie należy wciągać do listy wierzycieli, gdyż zaległości tego rodzaju powtarzają się stale, corocznie i płaconie tych zobowiązań dokonuje się stale co najmniej z jednomiesięcznym opóźnieniem od daty powstania zobowiązania, czy chwili dostawy. Inne natomiast zobowiązania, jak raty amortyzacyjne pożyczek, dostawy większe (kostka brukowa, budulec i t. p.), zobowiązania udziałowe oraz inne wyszczególnione w przepisach o liście wierzycieli, a przede wszystkim te, na które w nowym budżecie nie ma kredytów należy, o ile zostały przekontowane już uprzednio, objąć bezwzględnie listą wierzycieli i przekontować na rachunek wydatków budżetowych (Winien) i na rachunek wierzycieli (Ma). Jeżeli przez przekontowanie zobowiązań zostaną przekroczone kredyty w niektórych paragrafach przy pozycjach, to należy dodatkowo zwrócić się do korporacji związku o uchwalenie virement budżetowych względnie budżetu dodatkowego.

Likwidacja zobowiązań figurujących na rachunku wierzycieli następuje przez wypłatę i zakontowanie wypłaty na rachunku wierzycieli. Likwidacja tych zobowiązań nie ma już nic wspólnego z budżetem, gdyż budżet został obciążony przy przekontowaniu listy wierzycieli. Jeżeli jednak końcowy wynik gospodarki jest niedoborem, wtedy niezależnie od zlikwidowania przez wypłatę rachunku wierzycieli, trzeba zlikwidować sumę niedoboru budżetowego przez rachunki budżetowe.

Popieranie rozwoju spółdzielczości przez samorząd terytorialny

W „Samorządzie“ Nr 36 p. Jan Kocioł daje następującą odpowiedź na pytanie dlaczego samorząd terytorialny winien popierać rozwój spółdzielczości:

Otóż celem działalności samorządu terytorialnego we własnym zakresie jest, ogólnie biorąc, podniesienie gospodarcze i kulturalne ludności danego terytorium. Zgodnie z powyższym założeniem, samorząd ten powinien użyć i wyzyskać jak najskuteczniej wszystkie środki i drogi, prowadzące do osiągnięcia tego celu. Jeżeli natomiast chodzi o spółdzielczość, to art. 1 ustawy o spółdzielniach z dnia 29. X. 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr 55, poz. 495 z 1934 r.) zawiera następującą definicję spółdzielni: „za spółdzielnię uważa się zrzeszenie nieograniczonej liczby osób o zmiennym kapitale i składzie osobowym, mając na celu podniesienie zarobku lub gospodarstwa członków przez prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa“. Z definicji tej widzimy, iż zadaniem spółdzielczości w odniesieniu do gminy jest przede wszystkim podniesienie dochodowości gospodarstw, a tym samym podniesienie materialne członków tych gospodarstw. Spółdzielnie służące powyższemu celowi, wpływają również pośrednio na podniesienie poziomu kulturalnego swych członków, gdyż dowiedzioną jest rzeczą, iż wzrost kultury idzie w parze ze wzrostem dobrobytu gospodarczego.

Również spółdzielczość jest szkołą społeczną, gdyż ludzie uczą się tam sami radzić nad swoimi sprawami, organizować je, działać zbiorowo i solidarnie, formować warunki swego bytu własnym umysłem i własnymi siłami, gdzie poznają na praktyce złożony mechanizm ekonomiczny i społeczny dzisiejszego życia i sposoby rządzenia nim.

Widzimy więc, iż cele samorządu terytorialnego i spółdzielczości są do siebie zbliżone, z tą tylko różnicą, iż akcja samorządu terytorialnego jako instytucji o charakterze przymusowym jest masowa i powszechna i ma na celu stworzenie warunków rozwoju gospodarczego i kulturalnego, natomiast spółdzielnie są organizacjami dobrowolnymi i jako jeden z organów działalności publicznej mają brać bezpośredni udział w działalności gospodarczej, w której zainteresowany jest węższy lub szerszy ogół członków spółdzielni. Tak więc publiczny charakter działalności spółdzielni, jako też fakt, iż spółdzielczość należycie rozwinięta może utrzymać w stałym postępowym ruchu pracę samorządu terytorialnego we wszystkich jego dziedzinach — jest przyczyną, iż samorząd terytorialny winien nie tylko interesować się, lecz także dbać o należyty rozwój spółdzielczości na swym terenie. Dlatego też samorząd terytorialny, ponosząc odpowiedzialność za całokształt

pracy publicznej na danym terytorium, powinien obecnie zwiększyć swe zainteresowanie spółdzielczością, gdyż nieuwzględnianie w pracy samorządowej popierania spółdzielczości pozostawia w pracy społeczno-gospodarczej lukę, która przeszkadza w normalnym rozwoju innych dziedzin pracy i hamuje ogólny rozwój tej pracy z uszczerbkiem dla żywotnych interesów gospodarczych ludności.

W rozważaniach nad formami popierania spółdzielczości przez samorząd terytorialny Autor dochodzi do następujących wniosków:

Ponieważ bezpośrednia pomoc samorządu dla spółdzielczości w formie zakupywania udziałów, udzielania gwarancji różnym instytucjom kredytowym itp. okazała się w swych skutkach częstokroć zawodną, przeto należało by szukać nowych metod popierania spółdzielczości, które by były korzystne i owocne dla ruchu spółdzielczego. Taką formą popierania spółdzielczości przez samorząd, która by na skutek udzielonej pomocy stwarzała ogólne warunki rozwoju spółdzielczości i nie osłabiała inicjatywy społecznej, lecz raczej pobudzała ją do działania, wydaje się być pomoc pośrednia dla spółdzielni, polegająca na utrzymaniu bądź subwencjonowaniu instruktorów spółdzielczych, których zadaniem było by propagowanie spółdzielczości oraz wykonywanie prac wstępnych, związanych z zakładaniem spółdzielni. Celem propagandy powinno być pozyskanie jak najszerszego ogółu społeczeństwa dla poczynania spółdzielczości, aby szeroki ogół zrozumiał, iż w jego interesie leży zapoczątkowanie i prowadzenie tego rodzaju pracy. Takie stosunkowanie się ludności do pracy spółdzielczej wytwarza poczucie własnej siły oraz wiarę w nią. Następnym celem propagandy jest pozyskanie stałych środków materialnych na planowe wykonanie programu pracy spółdzielczej.

Ludność uświadomiona co do celów i zadań zawsze postara się o te naturalne środki materialne dla celów spółdzielczych.

Mając powyższe na względzie, należało by dążyć, aby akcja ta znalazła poparcie w budżetach związków samorządowych przez utrzymanie instruktorów spółdzielczych, bądź prelimitowanie na ten cel subwencji dla organizacji rolniczych. Zrozumiałym jest również, iż kierownictwo akcją propagandową winno spoczywać w rękach fachowych zrzeszeń, opartych o ideologię spółdzielczą, jak związków rewizyjnych, spółdzielczych, różnych zrzeszeń gospodarczych, spółdzielczych itp.

W odniesieniu natomiast do już istniejących spółdzielni zadaniem propagandy powinno być zwiększenie

dynamiki życia tych spółdzielni przez przełamanie martwoty, jaka w nich panuje, oraz zwiększenie liczby członków, gdyż liczba członków, zrzeszonych w spółdzielniach, stanowi dotychczas zaledwie drobną część społeczeństwa.

Następną formą pomocy pośredniej dla spółdzielczości powinna być pomoc przy organizowaniu spółdzielni przez udzielenie lokalu pod sklep spółdzielni, pomoc przy budowie domów oraz spichrzy na potrzeby spółdzielni, dostarczenie w miarę możliwości odpowiedniego placu pod budowę domów dla potrzeb spółdzielni, wybrukowanie dojazdów do spółdzielni itp. Ta forma wydaje się być bardzo celową, gdyż w ten sposób stwarza się trwale podstawy pod rozwój spółdzielni.

Również spółdziałanie ze związkami rewizyjnymi i innymi instytucjami spółdzielczymi przy urządzaniu kursów spółdzielczych, jako też wydatne ich subwencjonowanie, udzielanie stypendiów dla kandydatów na pracowników spółdzielczych itp. wydaje się być dodatnią formą popierania spółdzielczości, ponieważ w ten sposób tworzy się cały zastęp ludzi, świadomych swych celów, którzy stają się w terenie pionierami ruchu spół-

dzielczego. W końcu dodać należy, iż uskutecznianie zakupów w spółdzielniach tak na potrzeby własne, jako też zakładów i przedsiębiorstw samorządowych również jest dodatnią formą popierania spółdzielczości, gdyż wzbudza ona zaufanie do tych instytucji wśród szerszego ogółu społeczeństwa.

Reasumując, powyższe, nasuwają się następujące uwagi. Pomoc bezpośrednia dla spółdzielczości wydaje się być cechą ujemną, gdyż osłabia ona inicjatywę społeczną, natomiast pomoc pośrednia wydaje się być bardzo owocna w swych skutkach, gdyż stwarza ona ogólne warunki rozwoju spółdzielczości i w ten sposób pobudza inicjatywę społeczną do działania. Podstawowym warunkiem rozwoju spółdzielczości powinna być jej niezależność w możliwie najszerszych granicach. Dlatego też wszelkie chęci ograniczenia tej swobody w działalności gospodarczej spółdzielni przez czynniki z zewnątrz są cechami ujemnymi. Zadanie finansowania spółdzielczości winno przypaść w udziale instytucjom bankowym do tego powołanym, jak komunalnym kasom oszczędności, Państwowemu Bankowi Rolnemu, Bankowi Gospodarstwa Krajowego itp.

Przegląd ustaw, rozporządzeń, zarządzeń, okólników, wyjaśnień władz itp.

Doręczanie pism urzędowych.

W związku z przepisami ustawy z dnia 11. I. 1938 r. o doręczaniu pism urzędowych przez gminy (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 16), oraz z uwagi na przepisy art. 23 rozporządzenia z dnia 22. III. 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 341), w brzmieniu ustalonym wyżej wymienioną ustawą, Ministerstwo Opieki Społecznej okólnikiem z dnia 30. VII. 1938 r. (Dz. Urz. Min. Opieki Społ. Nr 15, poz. 229) zarządza, aby — celem odciążenia gmin z czynności doręczania — wszelkie pisma urzędowe, wysyłane do miejscowości, posiadających pocztową służbę doręczeń, były doręczane wyłącznie przez pocztę.

Pocztowa służba doręczeń obejmuje obecnie wszelkie miejscowości w województwach: białostockim, kieleckim, krakowskim, lubelskim, łódzkim, pomorskim, poznańskim, stanisławowskim, śląskim, tarnopolskim, warszawskim, wołyńskim z wyłączeniem powiatów: kowelskiego i sarneńskiego oraz w powiatach wileńsko-trockim woj. wileńskiego i brzeskim woj. poleskiego. W województwach: nowogródzkim, poleskim z wyjątkiem powiatu brzeskiego, wołyńskim z wyjątkiem powiatów: kowelskiego i sarneńskiego i woj. wileńskim z wyjątkiem powiatu wileńsko-trockiego służbą doręczeń są objęte miejscowości, w których ma siedzibę urząd pocztowy (agencja).

Zaprowadzenie służby doręczeń w pozostałych miejscowościach jest przewidywane w najbliższym czasie.

Wynagrodzenie gmin za przechowanie i dozór zasekwestrowanych przedmiotów.

Jeden z wojewodów zwrócił się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w następującej sprawie: „W myśl § 77 roz-

porządzenia Rady Ministrów z dnia 25. VI. 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 580) w miejscowościach, w których urzędy skarbowe nie posiadają własnego pomieszczenia do przechowywania i dozoru zajętych ruchomości oraz ich sprzedaży, związki samorządu terytorialnego obowiązane są dostarczyć na ten cel odpowiedniego pomieszczenia oraz przechowywać zajęte ruchomości, złożone w tym pomieszczeniu przez organa egzekucyjne. Do przechowywania i dozoru zajętych ruchomości w pomieszczeniach związków samorządu terytorialnego mają zastosowanie przepisy § 74, w myśl którego dozorczy należy się wynagrodzenie za przechowanie i dozór, odpowiednio do poniesionych trudów, w wysokości określonej przez urząd skarbowy.

Jak wynika z cytowanych przepisów, w każdym wypadku, gdy urząd skarbowy powierza gminom przechowanie i dozór zajętych ruchomości winien tenże urząd określić i wpłacić dla gminy, której organa są dozorcą zajętych przedmiotów, odpowiednie wynagrodzenie.

W praktyce natomiast na terenie województwa urzędy skarbowe żądają od gmin wiejskich i miejskich bezpłatnego dostarczenia lokalu na pomieszczenie składnic egzekucyjnych oraz wynagrodzenia z funduszków tychże gmin dozorców składnic. Interwencje w tej sprawie w Izbie Skarbowej nie dały żadnych wyników. W tym stanie rzeczy gminy ponoszą koszty, do których nie są prawnie zobowiązane.

Wobec powyższego zwraca się z prośbą o spowodowanie by urzędy skarbowe określały i wypłacały związkom samorządu terytorialnego wynagrodzenie za przechowanie i dozór zajętych ruchomości odpowiednio do faktycznie poniesionych, uzasadnionych kosztów“.

W związku z powyższym Ministerstwo Skarbu pismem z dnia 13. VI. 1938 r. udzieliło następujących wyjaśnień, z których najważniejszą część przytaczamy:

„Na pismo z dnia 6. V. 1938 r. Ministerstwo Skarbu zawiadamia, że związkom samorządowym należy się wynagrodzenie za przechowanie i dozór ruchomości zwiezionych do składnic tych związków przez organa egzekucyjne władz skarbowych. Wysokość tego wynagrodzenia określa się według norm ustalonych przez właściwe władze skarbowe. Równocześnie Ministerstwo Skarbu zaznacza, że związkom samorządowym należy się stosownie do postanowień § 77 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25. VI. 1932 (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 580) wynagrodzenie za dozór i przechowanie ruchomości, a nie za same uruchomienie lokalu, w którym złożone ruchomości mają być przechowane“.

Co oznacza termin „daniny bezpośrednie“.

Jeden z urzędów wojewódzkich w postępowaniu odwoławczym od wymiaru samoistnych danin komunalnych zajął stanowisko, według którego w przypadkach, w których przepisy zwalniają pewne osoby od podatków bezpośrednich — zwolnienia te dotyczą tylko podatków państwowych oraz tych danin komunalnych, których wymiar jest oparty na podatkach państwowych. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu uznało powyższe stanowisko za niesłuszne i wyjaśniło, iż do podatków bezpośrednich zalicza się podatki, które pobiera się od tego, kogo ustawodawca zamierzał nimi istotnie obciążyć, gdzie zatem osoba podatnika i płatnika podatku jest jedna i ta sama. Do tego rodzaju danin należą zwłaszcza podatki przychodowe (od gruntów, od budynków) i dochodowe, spośród komunalnych — podatki od zbytku mieszkaniowego, od psów, od wykonywania prawa polowania itp. W przeciwieństwie do powyższego podatkiem pośrednim jest danina, ściągana od podatnika za pośrednictwem osoby innej, która zarazem za zapłatę odnośnej daniny odpowiada, gdzie więc osoba podatnika jest różna od osoby płatnika podatku. Typowym przykładem dla tego rodzaju danin są wszelkie podatki od spożycia, zużycia i produkcji, należy tu również podatek obrotowy, z podatków zaś komunalnych — podatek od publicznych zabaw, hotelowy itp. Jeśli przepis prawny stanowi, że pewna osoba jest zwolniona od wszelkich podatków bezpośrednich, jak np. art. 32 ustawy z 10. VI. 1921 w przedmiocie utworzenia Państwowego Banku Rolnego (Dz. U. poz. 966), to zwolnienie powyższe obejmuje w braku innych wyjątkowych przepisów zarówno państwowe jak i komunalne podatki bezpośrednie, w granicach wyżej podanych kryteriów.

Realizacja zaświadczeń władz i urzędów państwowych o wierzytelnościach prywatno-prawnych, przyjętych na pokrycie należności podatkowych.

Ministerstwo Skarbu stwierdziło, iż wydawane przez władze i urzędy państwowe osobom prywatnym zaświadczenia o ich wierzytelnościach wobec Skarbu Państwa z tytułu dokonanych dostaw i robót sięgają nieraz bardzo poważnych sum. Znaczna część tych zaświadczeń — zgodnie z obowiązującymi przepisami — złożona została w kasach skarbowych na pokrycie należności podatkowych interesowanych płatników.

Postanowienia § 92 rozporządzenia wykonawczego do Ordynacji Podatkowej, jak i zarządzenia Ministerstwa Skarbu, dotyczące kompensowania należności podatkowych z bezpośrednimi wierzytelnościami pieniężnymi podatników

do Skarbu Państwa przewidują, iż władze i urzędy państwowe, wystawiające powyższe zaświadczenia, obowiązane są przelewać odnośne kwoty ze swych kredytów budżetowych celem realizacji zaświadczeń, przyjętych przez kasy skarbowe, jako pokrycie należności podatkowych płatnika. Pomimo to władze i urzędy państwowe bynajmniej nie dokonują tych przelewów i nie realizują zaświadczeń wystawionych niejednokrotnie jeszcze w r. 1931.

Stan taki powoduje ubytek w preliminowanych wpływach podatkowych, chaos w rachunkowości podatkowej, utrudniając zarazem nadzór i prowadzenie prawidłowej egzekucji. Równocześnie związki samorządu terytorialnego, które uczestniczą w należnościach podatkowych w formie dodatków i udziałów do podatków państwowych, na które złożone zostały omawiane zaświadczenia, nie otrzymują należnych im kwot z powyższych tytułów. Na skutek tego związki samorządu terytorialnego popadają bardzo często w trudności finansowe i nie są w stanie wykonać swych budżetów.

Ministerstwo Skarbu zarządza więc likwidację powyższych należności w ciągu okresu 1938-39.

Wadliwe prowadzenie egzekucji należności obcych wierzycieli.

Okólnikiem z dnia 30. VI. 1938 r. (Dz. Urz. Min. Sk. Nr 19, poz. 469) Minister Skarbu wyjaśnia m. in.:

Z postanowień § 13 ust. 1 lit. a) oraz § 14 ust. 2 lit. b) P. E. wynika, że wierzyciel obowiązany jest podać we wniosku egzekucyjnym dokładny adres zobowiązanego. W razie nie podania tego adresu wniosek egzekucyjny, jako nie odpowiadający wymogom § 14 P. E., powinien być zwrócony wierzycielowi bez wykonania (§ 27 ust. 2 instr. egz.).

Jeżeli według podanego przez wierzyciela adresu nie można odnaleźć zobowiązanego, urząd skarbowy nie ma obowiązku przeprowadzania odpowiednich dochodzeń celem ustalenia miejsca zamieszkania zobowiązanego, podanie bowiem wadliwego adresu należy traktować jako niepodanie adresu w ogóle. Ponieważ relacje organów egzekucyjnych o nieodnalezieniu zobowiązanego nie są czynnością egzekucyjną (§ 65 instr. egz.), urząd skarbowy w tych przypadkach zwraca wniosek egzekucyjny z relacją organu egzekucyjnego wierzycielowi w myśl § 33 instr. egz.

Natomiast jeżeli podany przez wierzyciela adres jest właściwy, a jedynie zobowiązany — po dokonaniu u niego zajęcia ruchomości — zmienił miejsce zamieszkania, obowiązkiem urzędu skarbowego jest przeprowadzenie odpowiednich dochodzeń w kierunku ustalenia nowego miejsca zamieszkania zobowiązanego, celem prowadzenia w tymże miejscu dalszej egzekucji.

Uwierzytelnianie świadectw o czasie nauki przebyłym przez terminatora.

Niektóre organizacje rzemieślnicze uskarżają się, że zachodzą przypadki, iż zarządy gminne mylnie interpretują przepis, zawarty w art. 124 ust. (3) rozporządzenia o prawie przemysłowym. Przepis powyższy, jak wiadomo, nakłada na gminę obowiązek bezpłatnego uwierzytelniania świadectw, stwierdzających przebyty przez uczniów przemysłowych czas nauki u pryncypałów, nie należących do korporacji przemysłowych.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu wyjaśnia pismem okólnym z dnia 24. VIII. 1938 r. (Dz. U. Min. Spraw Wewn. Nr 25, poz. 153), że w przepisie powyższym mowa jest o

uwierzytelnianiu treści świadectwa, nie zaś podpisu pryncypała, wystawiającego świadectwo, jak mylnie sądzą niektóre zarządy gminne.

Wobec tego, że uczniowie przemysłowi bez przedstawienia uwierzytelnionego w powyższy sposób świadectwa (jeżeli pryncypał nie należy do cechu) nie mogą być dopuszczeni do egzaminu na czeladnika, to jasnym jest, że odmowa uwierzytelnienia świadectwa w sposób wymagany przez prawo naraża uczniów przemysłowych na niepowetowane straty. Stan taki sprzeciwia się intencjom ustawodawcy.

Przy sposobności Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zwraca również uwagę, że w myśl art. 116 prawa przemysłowego, umowy pisemne, ustalające warunki uczniów przemysłowych na żądanie zarządów gminnych powinny im być przedstawione do przejrzenia.

Walka ze szczurami.

Ministerstwo Opieki Społecznej wydało okólnik do Urzędów Wojewódzkich i starostw z dnia 25. VIII. 1938 r. w sprawie odszczurzenia. W okólniku tym Ministerstwo stwierdza, że przeprowadzone w ostatnich latach akcje odszczurzenia dawały wyniki tylko wówczas, gdy były przeprowadzone w sposób zorganizowany, powszechny oraz przy należytej propagandzie. W związku z koniecznością dalszego prowadzenia wyteżonej walki ze szczurami, które nie tylko wyrządzają wielkie szkody materialne, ale również w wysokim stopniu sprzyjają szerzeniu się chorób, Ministerstwo zarządziło co następuje: 1) O konieczności przeprowadzenia w danej miejscowości akcji odszczurzenia orzeka z własnej inicjatywy, lub na wniosek zarządów gminnych starosta powiatowy na podstawie przepisów § 7 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z 26. IX. 1935 w brzmieniu rozporządzenia z 30. I. 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 13, poz. 115). 2) Zakres działania zarządów gminnych polega na: a) wystąpieniu do starosty z wnioskiem o wydanie potrzebnych zarządzeń, b) obwieszczeniu tych zarządzeń, c) wydaniu zarządzeń szczegółowych zwłaszcza co do oznaczenia dni, w których akcja musi być przeprowadzona i wskazaniu sposobów jej przeprowadzenia, d) przypilnowaniu, by wydane zarządzenia były należycie wykonane, e) stwierdzeniu, które osoby nie wykonały ciężących na nich obowiązków, lub wykonały je w sposób niezgodny z wydanymi zarządzeniami i zawiadomieniu o tym starostwo, celem pociągnięcia winnych do odpowiedzialności karno-administracyjnej, f) przesłaniu do urzędu wojewódzkiego za pośrednictwem starostwa sprawozdań (według załączonego wzoru). 4) Akcja odszczurzenia winna być przeprowadzona 2 razy do roku (wczesną wiosną i wczesną jesienią). 5) Akcja ta musi być przeprowadzona na całym oznaczonym obszarze równocześnie. 6) W szczególności należy baczniejszą uwagę zwracać na miejsce silniej zagrożone plagą szczurów (zakłady lecznicze, sanatoria, magazyny żywnościowe, piekarnie, młyny, rzeźnie, sklepy, hotele itp.). 7) Niezależnie od tej akcji jednorazowej należy prowadzić walkę ze szczurami przez cały rok. W walce tej można stosować także inne systemy, np. wyławiacze łapkami specjalnie tresowanymi psami itp. Jest rzeczą pożądaną, by w większych miastach (ponad 50.000 mieszkańców), przy zakładach utylizacyjnych byli zaangażowani stale czynni specjaliści tępienia szczurów. 8) Jako trutek należy używać tylko preparatów, które zostały przez Ministerstwo Opieki Społecznej zarejestrowane i które mają na etykiecie uwidoczniony numer rejestracji. Trutek bakteryjnych przy ma-

sowych odszczurzaniach należy unikać. 9) Właściele nieruchomości, ich reprezentanci jak również osoby, którym powierzono bezpośrednio utrzymywanie porządku i czystości, są odpowiedzialne za należyte przeprowadzenie na swym terenie akcji odszczurzenia i wykonywania w tym zakresie zarządzeń władz. 10) Koszty związane z odszczurzaniem ponoszą właściciele odnośnych obiektów. 11) Sprawozdania zarządów gminnych przesyłają urzędy wojewódzkie Ministerstwu Opieki Społecznej ze swymi postrzeżeniami i wnioskami. 12) Tracą moc obowiązującą: okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr 207 z dnia 23. IX. 1929 Nr Z. Z. 4446/29, pismo okólne Min. Spr. Wewn. z dnia 21. XI. 1929, Nr Z. Z. 7148/29, pismo okólne Min. Opieki Społecznej z 27. X. 1932, Nr Z. Z. 44/7/2 i pismo okólne Min. Opieki Społecznej z 5. X. 1934, Nr Z. Z. 44/7/5.

Utrzymanie znaków pomiarowych.

Według ustawy z dnia 28. I. 1932 r. w sprawie pomiarów Państwa (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 125) do czuwania nad całością wież triangulacyjnych i innych znaków pomiarowych obowiązane są władze gminne, które o każdym naruszeniu tych znaków mają bezzwłocznie zawiadamiać powiatowe władze administracji ogólnej. Jednak czuwanie nad znakami pomiarowymi jest utrudnione z tego powodu, że organa, zakładające te znaki, przeważnie nie zawiadamiają o tym właściwych władz gminnych. Również utrudnione jest wykorzystywanie istniejących znaków pomiarowych przez różne instytucje, gdyż potrzebne dane geodezyjne posiadają tylko te instytucje, które znaki te założyły.

Dla doprowadzenia tego stanu rzeczy oraz dla unormowania sprawy rozbiórki wież triangulacyjnych Ministerstwo Komunikacji pismem z dnia 18. III. 1938 r. zarządziło co następuje: „Organa administracji drogowej i wodnej (wydziałów dróg wodnych względnie oddziały wodne oraz oddziały drogowe i podległe zarządy), wykonujące w terenie triangulację, względnie niwelację winny bezzwłocznie po zbudowaniu wież triangulacyjnych lub też założeniu znaków pomiarowych (kamieni, reperów itp.) zawiadamiać o tym odnośnie władze gminne i powołując się na ustawę o pomiarach Państwa, znaki te powierzać ich opiece”.

Wobec zdarzających się wypadków niszczenia znaków pomiarowych, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem okólnym z dnia 22. VII. 1938 r. (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 22, poz. 133) prosi o polecenie, aby w drodze ogłoszeń zwrócono uwagę na prawną odpowiedzialność z artykułów 7 i 8 cytowanej na wstępie ustawy sprawców naruszeń znaków pomiarowych, a poza tym o przypomnienie gminom o ich obowiązku czuwania nad znakami pomiarowymi i o odpowiedzialności majątkowej, wobec Skarbu Państwa w przypadkach niewykrycia sprawców.

Ministerstwo prosi również, by przypomnieć ludności w powiatach nadgranicznych, że znaki granicy Państwa są przeważnie znakami pomiarowymi i wobec tego podlegają ochronie nie tylko ze stanowiska art. 190 k. k. jako znaki graniczne, lecz również ze stanowiska przepisów cytowanej ustawy, jako znaki pomiarowe.

Organizacja i budowa domów społecznych (ludowych).

Sprawa budowy na wsi domów społecznych (ludowych), w których mogłyby się ogniskować poczynania oświatowo-kulturalne i społeczno-gospodarcze, jest zagadnieniem wielkiej wagi dla podniesienia wsi pod względem

kulturalnym i gospodarczym. Komitet do Spraw Kultury Wsi, działający pod przewodnictwem Pana Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, uznając za konieczne skoordynowanie wysiłków i podjęcie planowej akcji na odcinku budowy domów społecznych, uchwalił instrukcję w sprawie organizacji i budowy domów społecznych.

Opierając się na wspomnianej uchwale oraz uznając, że w akcji popierania budowy domów społecznych — obok innych czynników — powinny wziąć żywy udział również związki samorządowe, Minister Spraw Wewnętrznych w okólniku Nr 26 z dnia 26. VII. 1938 r. (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 22, poz. 126) ustala następujące wytyczne, którymi związki samorządowe powinny się kierować w odniesieniu do sprawy budowy domów społecznych:

1) Domy społeczne, żeby mogły spełniać należycie swoją rolę w życiu wsi, nie mogą być odgórnie w postaci jakiegoś szablonu wszystkim środowiskom wiejskim narzucone, przeciwnie, powinny być przede wszystkim dorobkiem moralnym i materialnym danego środowiska.

2) Z ujętego w sposób powyższy zagadnienia budowy domów społecznych wynika, że w akcji budowy tych domów, przodująca rola przypada samorządnej inicjatywie społecznej danego środowiska, a więc miejscowym dobrowolnym organizacjom społecznym, które dla celów budowy i utrzymania domu społecznego mogą się zrzeszać, tworząc oddzielne stowarzyszenia, oparte na własnym statucie, bądź też silniejsze z nich organizacyjnie i finansowo mogą podjąć się samodzielnie budowy domów społecznych przy częściowej pomocy z zewnątrz.

3) W środowiskach, w których brak odpowiednich organizacji społecznych, lub też organizacje te nie posiadają na ten cel środków finansowych, inicjatywa budowy domu społecznego powinna spocząć na gromadzie, która to zadanie powinna podjąć w miarę swych możliwości finansowych przy czynnym współdziałaniu i poparciu gminy oraz powiatowego związku samorządowego; gmina i powiatowy związek samorządowy poza tym troszczyć się powinny o to, aby akcja budowy domów społecznych na ich terenie była planowo prowadzona i w odpowiedni sposób skoordynowana.

4) Celem skoordynowania akcji budowy domów społecznych, powiatowe związki samorządowe w szczególności powinny: a) opracować w porozumieniu z organizacjami społecznymi i zarządami gmin plan budowy sieci domów społecznych z uwzględnieniem istniejących i budujących się domów społecznych na terenie powiatu, b) troszczyć się o zapewnienie gruntów, potrzebnych pod budowę domów społecznych (grunty własne, gmin wiejskich i gromad, grunty jakie można uzyskać w wyniku przebudowy ustroju rolnego itp.), c) opracować formy pomocy organizacyjnej i finansowej, d) dążyć do skoordynowania działalności samorządu i dobrowolnych organizacji społecznych w zakresie budowy domów społecznych, e) współdziałać w organizacji i budowie domów społecznych. Dla należytego przeprowadzenia powyższych zadań może być w powiatowej komisji oświaty pozaszkolnej utworzona podkomisja domów społecznych.

5) Powiatowy związek samorządowy, popierając budowę domów społecznych, powinien w pierwszym rzędzie zwracać uwagę na wykończenie rozpoczętych domów i wyposażenie ich w odpowiednie urządzenia wewnętrzne, potrzebne do prowadzenia prac, a dopiero w dalszej kolejności przystąpić do współdziałania w zakresie budowy do-

mów w tych środowiskach, w których potrzeba stała się oczywista.

6) Budując domy społeczne, należy w pierwszym rzędzie wykorzystać na ten cel środki społeczne miejscowego społeczeństwa w postaci bezpłatnej robocizny, składek dobrowolnych, ofiar, udziałów lub opłat poszczególnych organizacji, dochody z dzierżawy polowań, rybołówstwa, darowizny itp.

7) Po wyczerpaniu wszystkich źródeł wymienionych w pkt. 6, gromada, zrzeszenie organizacji, jako oddzielne stowarzyszenie, oparte na własnym statucie, jak również poszczególne organizacje — mogą korzystać z pomocy źródeł publicznych, które na ten cel przeznaczone zostały w budżetach związków samorządu terytorialnego, gospodarczego i innych instytucji publicznych.

8) Niezależnie od tych źródeł — samorząd, zrzeszenie organizacji oraz poszczególne organizacje społeczne, mogą korzystać ze środków kredytowych, które na ten cel zostaną uruchomione. Powiatowe związki samorządowe mogą ponadto w pewnych wypadkach umożliwić organizacjom społecznym korzystając z kredytów publicznych na budowę i wykończenie domów społecznych przez udzielanie instytucjom kredytowym gwarancji spłaty zaciągniętych kredytów.

9) Dom społeczny wybudowany przez gromadę, gminę czy powiatowy związek samorządowy staje się własnością prawną tej jednostki samorządu, która go wybudowała, bez względu na to, czy dana jednostka prowadzi w nim bezpośrednio pracę, czy też oddała go w użytkowanie organizacjom.

10) Domy społeczne wybudowane przez organizację, zrzeszone w specjalnym towarzystwie jako jednostce prawnej, stają się własnością tegoż towarzystwa, bez względu na włożony udział finansowy poszczególnych organizacji.

11) Aby uniknąć budowania domów społecznych, nie przystosowanych do właściwych zadań, jakie one mają spełnić zarówno pod względem, rozmiarów, jak i urządzeń wewnętrznych, ustala się najmniejszy pod względem rozmiarów typ domu społecznego. Dom taki powinien zawierać następujące pomieszczenia: a) salę do zebrań i przedstawień teatralnych, b) pomieszczenie na świetlicę, czytelnię-bibliotekę — (łącznie), c) pomieszczenie np. na sklep spółdzielczy, d) pomieszczenie np. dla kierownika sklepu, lub zarządu domu, e) korytarz z szatnią.

12) Rozmiary poszczególnych pomieszczeń jak również sposób wykorzystania domu społecznego winny być uzależnione od zasięgu działalności domu społecznego i od warunków danego środowiska. Zewnętrznie wygląd domu społecznego powinien być przystosowany do charakteru architektury regionalnej.

13) W domach społecznych przeznaczonych dla większych środowisk, oprócz pomieszczeń, wymienionych w pkt. 11 pod lit. a, b, c, d, e, można przewidzieć w planie budowy dodatkowe pomieszczenia, np. dla biblioteki i czytelnicy, — jako oddzielne pomieszczenia, dla Kasy Stefczyka, Kółka Rolniczego oraz pokoje dla innych organizacji.

14) W domach społecznych nie mogą mieścić się: areszty, składy z napojami alkoholowymi, przedsiębiorstwa przemysłowe, których działalność mogła by utrudniać normalną pracę, prowadzoną w domach społecznych, a ponadto szpitale, przytulki, lokale ugrupowań politycznych itp. Wyjątek stanowi siedziba urzędowa organów gromady.

15) W tych miejscowościach, w których istnieje już dom społeczny o charakterze powszechności, bądź też roz-

poczyna się budowa takiego domu, należy unikać rozpraszania sił organizacyjnych i materialnych miejscowego społeczeństwa, przejawiającego się w budowaniu odrębnych domów przez poszczególne organizacje.

16) Przy domach społecznych, lub w ich sąsiedztwie, należy urządzić boisko sportowe oraz w miarę możliwości zieleńce i ogródek jordanowski, o ile tego rodzaju urządzenia nie istnieją już w danym osiedlu (np. przy szkole, remizie itp.).

Przymus ubezpieczenia od ognia.

W myśl ustawy z dnia 5 VIII. 1938 r. (Dz. Ust. Nr 59, poz. 456) poszczególne rady powiatowe mogą uchwalić przymus ubezpieczenia od ognia mienia ruchomego w gospodarstwach rolnych oraz przymus ubezpieczenia żywego inwentarza od pomoru przy czym przymus ubezpieczenia winien w zasadzie objąć obszar całego powiatu. Rada powiatowa będzie władna przymus ten wprowadzić i w tej części powiatu, w której rady gminne powezmą w tym względzie uchwały i jeżeli ilość tych gmin będzie stanowiła przynajmniej 1/3 wszystkich gmin powiatu.

Zmiana ustawy o wykonywaniu praktyki lekarskiej.

W myśl ustawy z dnia 30. VII. 1938 roku o zmianie rozporządzenia o wykonywaniu praktyki lekarskiej (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 449) prawo stałego wykonywania praktyki lekarskiej — poza warunkami dotąd obowiązującymi (m. in. jednoroczna praktyka szpitalna po uzyskaniu dyplomu lekarskiego) — ma służyć osobom, które przez dwa lata zamieszkiwały i wykonywały praktykę lekarską w gminach wiejskich lub w miastach, liczących poniżej 5.000 mieszkańców, których spis ustalił Minister Opieki Społecznej, względnie pozostawały przez 5 lat w czynnej służbie wojskowej w charakterze lekarzy wojskowych, albo co najmniej przez 5 lat zajmowały stanowiska i oddawały się studiom teoretycznym lub praktycznym na jednej z klinik bądź zakładów uniwersyteckich, w Państw. Zakładzie Higieny, bądź w szpitalach, wyznaczonych przez Ministra Opieki Społecznej.

Ograniczenie to nie będzie stosowane do lekarzy, zapisanych na listę członków izby lekarskiej przed dniem 1. IV. 1939 r.

Nowela obok prawa stałego wykonywania praktyki lekarskiej, odróżnia prawo czasowego wykonywania praktyki lekarskiej, do którego nie stosuje się omówiony wyżej warunek, przy czym jednak wygasa ono po upływie 5 lat od dnia otrzymania zaświadczenia o uprawnieniu do wykonywania praktyki lekarskiej, a co do lekarzy, którzy wstąpili do czynnej służby wojskowej — od dnia nominacji oficerskiej.

Ustawa upoważnia wreszcie Ministra Opieki Społecznej do określenia warunków, pod jakimi będzie zaliczana praktyka lekarska w gminach wiejskich i oznaczonych miastach, liczących do 5.000 mieszkańców.

Rejestracja osób uprawnionych do kierowania robotami budowlanymi i sporządzania planów tych robót.

Art. 370 ust. (2) i (3) ustawy z dnia 10. III. 1938 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. Śl. Nr 7, poz. 17) przewiduje w górnośląskiej części województwa śląskiego możliwość uzyskania uprawnień do kierowania robotami budowlanymi i sporządzania projektów (planów) tych robót dla osób, objętych postanowieniami tegoż przepisu, pod warunkiem zarejestrowania się w Urzędzie

Wojewódzkim Śląskim najpóźniej w ciągu roku od dnia wejścia w życie cyt. ustawy. W tym celu w myśl komunikatu Wojewody Śląskiego z dnia 17. VIII. 1938 r. (Gaz. Urz. Woj. Śl. Nr 32, poz. 263) właściwe starostwa (wzgl. magistraty) winny przyjmować podania zgłaszających się osób i przedkładać bezzwłocznie wraz z opinią Urzędowi Wojewódzkiemu do zarejestrowania.

Ubiegający się o zarejestrowanie winien wykazać się ukończonym wykształceniem, uzyskanym na uczelniach krajowych lub zagranicznych, odpowiadającym uczelniom, wyszczególnionym w art. 361 ust. 1 lit. a, art. 362 ust. 1 lit. a, art. 363 ust. 1 i rat. 364 ust. 1 pkt. 1 cyt. ustawy, oraz wiarygodnymi dowodami wykonywania kierownictwa, sporządzania projektów lub obu tych czynności, w okresie przewidzianym w art. 370 ust. 2 i 3 odpowiednio do posiadanego wykształcenia. Zadaniem więc starostw (magistratów) będzie zbadanie, czy ubiegający się o zarejestrowanie posiadają warunki wymagane ustawą i dopiero po ich stwierdzeniu przedkładać wnioski Urzędowi Wojewódzkiemu do rejestracji.

Do czasu ukończenia rejestracji właściwe władze powołane do wydawania pozwoleń na budowę mają badać, czy osoby sporządzające plany lub kierujące odnośnymi robotami budowlanymi w górnośląskiej części województwa — o ile nie mogą jeszcze wykazać się dowodem zarejestrowania — posiadają kwalifikacje przewidziane art. 370 ust. 2 i 3 prawa budowlanego.

Odjęcie uprawnień zarządom gminnym w zakresie spraw policyjno-budowlanych i przekazanie tych uprawnień okręgom urzędowym w górnośląskiej części województwa śląskiego.

Rozporządzeniem z dnia 16. VIII. 1938 r. (Dz. U. Śl. Nr 15, poz. 30) zarządził Wojewoda Śląski, co następuje: Uprawnienia zarządów gminnych, określone w art. 391 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16. II. 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202) w brzmieniu art. 1 ustawy z dnia 10. III. 1938 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. Śl. Nr 7, poz. 17) odejmuje się zarządom gminnym w powiatach: katowickim, świętochłowickim, rybnickim, pszczyńskim, tarnogórskim i lublinieckim i przekazuje się właściwym terytorialnie okręgom urzędowym.

Od orzeczeń wydanych przez okręgi urzędowe służy prawo odwołania do wyłźniau powiatowego w instancji pierwszej, a do Wojewody Śląskiego w instancji drugiej stosownie do postanowień art. 394 i 395 lit. b) wyżej wymienionego rozporządzenia w brzmieniu obowiązującym na obszarze województwa śląskiego. Zamiast odwołania może interesowany wnieść do wydziału powiatowego skargę w administracyjnym postępowaniu spornym stosownie do postanowień art. 398 tegoż rozporządzenia. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1. IX. 1938 r.

Sporządzanie i zatwierdzanie projektów (planów) robót budowlanych i tryb postępowania przy wydawaniu pozwoleń na budowę i użytkowanie budynków na obszarze wojew. śląskiego.

W myśl rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30. VI. 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 46, poz. 374) przepisy rozporządzenia z dnia 2. VII. 1929 r. o sporządzaniu i zatwierdzaniu projektów (planów) robót budowlanych i o trybie postępowania przy wydawaniu pozwoleń na budowę i na użytkowanie budynków (Dz. U. R. P. Nr 58, poz.

456) obowiązują na obszarze województwa śląskiego. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 9. VII. 1938 r.

Obowiązek odstępowania zwierząt pociągowych, wozów, pojazdów mechanicznych i rowerów dla celów obrony Państwa.

Obwieszczeniem Ministra Spraw Wojskowych z dnia 6. VII. 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 66, poz. 496) ogłoszono tekst jednolity rozporządzenia z dnia 8. XI. 1927 r. o powyższym obowiązku, uwzględniający 7 dotychczasowych nowel. W myśl tego rozporządzenia z chwilą wybuchu wojny albo zarządzenia mobilizacji ogólnej albo częściowej powstaje z mocy prawa samego obowiązek odstępowania Państwu na jego żądanie i za stosownym wynagrodzeniem na własność tych zwierząt pociągowych, wozów, pojazdów mechanicznych i rowerów, które zostaną uznane za potrzebne i zdadne dla wojska. Obowiązek odstępowania ciąży na wszystkich właścicielach i posiadaczach. Do występowania wobec tych osób z żądaniem spełnienia ciążących na nich obowiązków uprawnione są władze administracji ogólnej. W razie zarządzenia osoby te obowiązane są na wezwanie właściwych władz administracji ogólnej zgłosić we właściwym urzędzie państwowym (samorządowym) wszystkie w ich posiadaniu znajdujące się zwierzęta i t. p. w czasie, przez władzę wskazanym.

W celu sprawdzenia zdadności zwierząt i t. p. dla potrzeb wojska może być w odpowiednich odstępach czasu w całym państwie lub w pewnych jego częściach zarządzony przegląd tychże. Przy przeglądzie zwierząt pociągowych i wozów poszczególnych gmin powinien być obecny przełożony odnośnej gminy, względnie wyznaczony przez niego zastępca, który obowiązany jest udzielać wszelkich informacji, dotyczących zwierząt i wozów tej gminy. Również przy poborze zwierząt pociągowych i wozów z poszczególnych gmin winien być obecny przełożony gminy lub wyznaczony przez niego zastępca oraz sołtysi (podsołtysi); przełożony gminy (jego zastępca), sołtysi (podsołtysi) obowiązani są na żądanie przewodniczącego komisji poborowej udzielać wszelkich informacji, dotyczących zwierząt pociągowych i wozów, pochodzących z tej gminy (gromady) oraz skontrolować stawienictwo powołanych (wezwanym) do poboru.

Minister Spraw Wojskowych może zarządzić w czasie pokoju w poszczególnych częściach Państwa próbny pobór zwierząt i t. p., które zostaną po ich przeglądzie przez komisje poborowe albo niezwłocznie posiadaczom zwrócone albo zatrzymane przez władze wojskowe na przeciąg nie dłużej dni 14.

Wysokość wynagrodzenia za odstąpienie przy poborze zwierzęta i t. p. określa komisja poborowa. Gminy obowiązane są dostarczyć bezpłatnie lokali i placów, potrzebnych do przeprowadzenia przeglądu, poboru, lub próbnego poboru. Wszelkie inne koszty obciążają Skarb Państwa, z wyjątkiem kosztów podróży i diet funkcjonariuszy ciał samorządowych, które pokryte być mają z budżetu ciał samorządowych.

Obrót nieruchomościami w pasie granicznym.

Na podstawie § 34 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 22. I. 1937 r. Wojewoda Śląski rozporządzeniem z dnia 15. VII. 1938 r. (Gaz. Urz. Woj. Śl. Nr 29, poz. 229) zarządza, co następuje: Spód ograniczeń o nabywaniu nieruchomości w pasie granicznym, przewidzianym w rozdziale I rozporządzenia Ministra Spraw Wew-

nętrnych z dnia 22. I. 1937 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o granicach Państwa (Dz. U. R. P. Nr 12, poz. 84), wyłącza się na całym obszarze Województwa Śląskiego: nabywanie nieruchomości, zawieranie lub przedłużanie umów o dzierżawę, użytkowanie lub zarząd nieruchomości przez: a) Skarb Państwa i Skarb Śląski, b) przedsiębiorstwa i banki państwowe, c) monopole, d) powiatowe związki samorządowe, e) gminne związki samorządowe (gminy wiejskie i miejskie), f) związki celowe, istniejące na podstawie ustawy o związkach celowych z dnia 19. VII. 1911 r. (Zb. u. pr. str. 115), g) Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, h) stowarzyszenia wyższej użyteczności, j) Powiatowe i Miejskie Komunalne Kasy Oszczędności, k) osoby prawne, których część udziałów lub akcji należy do Skarbu Państwa lub Skarbu Śląskiego.

Rozszerzenie pasu granicznego na cały powiat pszczyński.

Rozporządzeniem z dnia 10. VI. 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 43, poz. 360) Minister Spraw Wewnętrznych rozszerzył na podstawie rozporządzenia o granicach Państwa pas graniczny w woj. śląskim na nie objętą pasem granicznym resztę powiatu pszczyńskiego.

Tydzień LOPP. — dekoracja gmachów flagami.

W związku z mającymi odbyć się w dniach od 24. IX. do 1. X. 1938 r. włącznie „Tygodniem LOPP.“ Zarząd Główny Ligi Obrony Powietrznej Państwa zwrócił się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z prośbą, aby wobec zamierzonego organizowania w tym czasie przez LOPP. obchodu 15-lecia „Tygodni“ gmachy były dekorowane flagami państwowymi.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przypominając równocześnie treść swego pisma okólnego z dnia 2. V. 1934 r. w części, dotyczącej stałego i najwydatniejszego poparcia poczyniań LOPP. przy organizowaniu obchodów, zawiadamia, że przeciw dekorowaniu we wspomnianym na wstępie czasie gmachów flagami państwowymi nie ma zastrzeżeń.

Zalecenie kuferków dla poborowych i rezerwistów powołanych do czynnej służby wojskowej.

Bardzo wskazane jest, aby poborowi i rezerwiści powołani do czynnej służby wojskowej zaopatrywali się w kuferki jednolitego wzoru. W tym celu Ministerstwo Spraw Wojskowych przygotowało rysunek z opisem technicznym przepisowego kuferka.

W związku z tym Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem okólnym z dnia 15. VII. 1938 r. (Dz. Urz. Min. Spr. Wewn. Nr 221, poz. 119) poleca, aby zarządy gmin propagowały używanie przez poborowych i rezerwistów, powołanych do czynnej służby wojskowej w ich własnym interesie kuferka przepisowego.

Środki finansowe na popieranie gospodarczo uzasadnionego kształtowania cen rolniczych.

W Dzienniku Ustaw Nr 61, poz. 477 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 19. VIII. 1938 r., wydane w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Przemysłu i Handlu w sprawie wykonania ustawy z dnia 5. VIII. 1938 r. o środkach finansowych na pobieranie gospodarczo uzasadnionego kształtowania cen artykułów rolniczych (por. „Samorząd“ Nr 34 z br.).

Jest to obszerny akt, wprowadzający dość daleko idącą reglamentację obrotu mąką i kaszą pod kątem widzenia zabezpieczenia Skarbowi opłaty od tych produktów, której wybór może być, jak wiadomo, zarządzony przez Ministra Skarbu na mocy wspomnianej ustawy z dnia 5. VIII. 1938 r.

Rozporządzenie wykonawcze w 61 paragrafach określa m. in. bliżej przedmiot opłaty (definicja mąki i kaszy), moment powstania obowiązku uiszczenia opłaty oraz osoby zobowiązanej, formę uiszczenia opłaty (specjalne etykiety, umieszczane na opakowaniach mąki lub kaszy), sprawę odpowiedzialności rzeczowej za opłatę, zwrotu opłaty w określonych w rozporządzeniu wypadkach, przedawnienia oraz umorzeń; szczegółowe przepisy zajmują się wspomnianymi już etykietami, których wprowadzono trzy rodzaje (dwa rodzaje dla obrotu handlowego: płatne — na okres, kiedy opłata od mąki i kaszy będzie obowiązywać i bezpłatne na okres, kiedy pobór opłaty będzie zawieszony oraz jeden rodzaj dla mąki i kaszy, przeznaczonej do wywozu) oraz plombami i opakowaniami mąki i kaszy. Do obrotu handlowego mogą być wypuszczane opakowania z mąką i kaszą jedynie o wadze: 100 kg, 80 kg, 50 kg, 10 kg i 5 kg. W takich tylko opakowaniach i z odpowiednimi etykietami może być wydawana do obrotu handlowego mąka i kasza przez zakłady przemiału zboża, jak również sprzedawana zakładom detalicznej sprzedaży lub wytwórniom wyrobów mącznych (np. piekarniom) przez zakłady hurtowej sprzedaży mąki i kaszy. W zakładach detalicznej sprzedaży mąki i kaszy oraz w wytwórniach wyrobów mącznych może znajdować się w stanie otwartym tylko jeden worek każdego gatunku mąki i kaszy. Osobne rozdziały normują sprawę obrotu z zagranicą i Wolnym Miastem Gdańskiem, obrotu mąką i kaszą między zakładami przemiału zboża, kontrolę przemiału zboża i obrotu mąką i kaszą, obowiązek prowadzenia przez zainteresowane przedsiębiorstwa specjalnych ksiąg kontrolnych. Przepisy przejściowe zmierzają do przystosowania już z chwilą wejścia w życie rozporządzenia (5. IX. 1938 r.) całego obrotu do nowych wymogów. Mianowicie wszelkie zapasy mąki i kaszy, znajdujące się w hurtowniach, podlegają rejestracji, a w zakładach detalicznej sprzedaży i przetwórczych mącznych o tyle, o ile przekraczają 500 kg. Zapasy te nie będą podlegać opłacie, mają być jednak do 30. IX. 1938 r. przepisowo opakowane i zaopatrzone w bezpłatne etykiety i plomby. Natomiast zakłady przemiału zboża z dniem wejścia w życie rozporządzenia, mogą wprowadzać do obrotu handlowego mąkę i kaszę jedynie w przepisowych opakowaniach z odpowiednimi etykietami i plombami.

Szerokich rzesz społeczności wiejskiej dotyczą przepisy o obrocie gospodarczym, przez który rozumie się obrót produktami przeznaczonymi do spożycia we własnym gospodarstwie producenta lub pracownika rolnego. Rozporządzenie podaje bliższą definicję producenta i pracownika rolnego oraz spożycia we własnym gospodarstwie. Przemiał zboża na potrzeby własne będzie podlegał kontroli, przy czym jednak nie wprowadza się żadnego ograniczenia konsumpcji. Producenci i pracownicy rolni otrzymywać będą od sołtysa za opłatą 10 groszy imienne karty kontroli przemiału na cały rok gospodarczy (1. VIII — 31. VII) lub na poszczególne partie zboża. Karty te, wg. specjalnego wzoru, będą przydzielane sołtysom bezpłatnie przez zarządy gminne, tym zaś — również bezpłatnie — przez starostwo. Będą się one składać z trzech części: odcinka przy grzbiecie, wtórnika i oryginału. Odcinek pozostaje u sołtysa, wtórnik — u rolnika, a oryginał — w młynie, jako dowód rozchodowy dla mąki i kaszy, wydanych do obrotu gospodarczego. Karty nie mogą być odstępowane

osobom trzecim, a wtórniki mają rolnicy przechować do czasu zużycia mąki i kaszy, otrzymanej na podstawie danej karty; służą one również jako dokumenty przewozone mąki i kaszy.

Mąka i kasza, otrzymana na podstawie kart kontroli, nie może być odstępowana osobom trzecim, chociażby one były uprawnione do gospodarczego przemiału zboża. Posiadacz mąki lub kaszy, zwolnionej od opłaty, może ją wprowadzić do obrotu handlowego po uiszczeniu odpowiedniej opłaty. Zakazany jest wprowadzenie do obrotu handlowego wyrobów mącznych, wytworzonych z mąki, pochodzącej z obrotu gospodarczego.

Spółdzielczym piekarniom wiejskim, jak również piekarniom kół gospodyń wiejskich przysługuje na określonych w porozumieniu warunkach prawo do zwrotu opłaty od mąki, zużytej do wypieku chleba, przeznaczonego na wymianę członkom zboża na chleb.

Na podstawie kart kontroli może być również wydana przez młyny mąka lub kasza w drodze wymiany za zboże.

Rozporządzenie nakłada szereg obowiązków na związki samorządowe; poza wspomnianymi już czynnościami, związanymi z kontrolą obrotu gospodarczego (w miastach funkcje sołtysa spełniają zarządy miejskie) rozporządzenie przewiduje możliwość przekazania zarządom gminnym sprzedaży i wydawania etykiet, ustanawia obowiązek wykonywania przez zarządy gminne obszernej, szczegółowo w rozporządzeniu określonej kontroli przemiału zboża i obrotu mąką i kaszą w gminach wiejskich, miastach niewydziałonych, nie będących siedzibą powiatowej władzy administracji ogólnej, z wyjątkiem zakładów przemiału zboża i wytwórni wyrobów mącznych, które na rok 1938 wykupiły świadectwa przemysłowe od I do V kategorii, włącznie; za wykonywanie tej kontroli zarządy gminne mają otrzymać wynagrodzenie, które ustali oddzielne zarządzenie. Ponadto przewidziany jest współudział samorządu w zakresie kontroli transportu mąki i kaszy oraz obowiązek parafowania przez zarządy gminne specjalnych ksiąg kontrolnych, prowadzonych przez zakłady przemiału zboża i zakłady hurtowej sprzedaży mąki i kaszy.

Przemiał zboża na cele obrotu gospodarczego — przydział kart kontroli — parafowanie ksiąg kontrolnych.

W przepisach § 37 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 19. VIII. 1938 r., wydanego w sprawie wykonania ustawy z dnia 5. VIII. 1938 r. o środkach finansowych na popieranie gospodarczo uzasadnionego kształtowania cen artykułów rolniczych (Dz. U. R. P. Nr 61, poz. 477) przewidziano, iż zarządom gmin karty kontroli zostają przydzielone bezpłatnie przez odnośne starostwa.

W związku z powyższym Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem okólnym z dnia 24. VIII. 1938 r. (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 25, poz. 152) zawiadamia, że wspomniane karty kontroli otrzymują starostwa bezpośrednio z urzędów skarbowych (kas skarbowych), do tych zaś władz skarbowych należy bezzwłocznie zwrócić się o wydanie niezbędnej ilości kart kontroli.

Do obowiązków ustawowych zarządów gmin, zgodnie z treścią § 56 pkt. 1, 2, 3 należy również parafowanie ksiąg kontrolnych, t. j. obrachunkowych i magazynowych (vide wzór Nr 11 i 12 załącznika do rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 19. VIII. 1938 r., poz. 477). Z tytułu tych czynności zarządy gmin mogą pobierać opłaty administracyjne, stosując tryb postępowania, przewidziany w przepisach ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Ponieważ opłaty za parafowanie ksiąg tylko w niektórych przypadkach były dotychczas przewidywane w statutach o opłatach za czynności i poświadczenia urzędowe organów samorządowych (opłaty administracyjne), Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zwraca uwagę na konieczność wprowadzenia odpowiednich zmian i poprawek przez uzupełnienie przepisów statutów w drodze podjęcia przez organa stanowiące, a więc rady gminne i rady miejskie stosownych uchwał.

Wysokość stawki opłat za oparowanie jednej księgi nie powinna w zasadzie przekraczać sumy zł 3.

Z tytułu czynności kontrolnych, przewidzianych w przepisach § 50 pkt. 1 ust. (2) zarządy gmin otrzymywać będą wynagrodzenie, wysokość którego ustalona zostanie oddzielnym zarządzeniem.

Uregulowanie obrotu zwierzętami gospodarskimi i drobiem.

W myśl ustawy z dnia 5. VIII. 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 59, poz. 458) Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu po zasięgnięciu opinii samorządów gospodarczych może w drodze rozporządzeń: a) zarządzić, że na obszarze poszczególnych województw lub powiatów bądź gmin wiejskich i miejskich dokonywanie transakcji sprzedaży wszystkich lub niektórych zwierząt, może odbywać się w zasadzie tylko na targowiskach lub spędach, b) ustalić rodzaje transakcji sprzedaży zwolnionych od ograniczeń, wymienionych w lit. a).

Sprzedaż komisową zwierząt wymienionych w art. 1 ust. (1) mogą dokonywać wyłącznie komisanci koncesjonowani oraz spółdzielnie i organizacje rolnicze, uprawnione w myśl ust. (3) niniejszego artykułu.

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu może w tych miejscowościach, w których w myśl ust. (1) została wprowadzona rejestracja umów sprzedaży, nałożonych na rzeźnię publiczne obowiązek przyjmowania do uboju wyłącznie zwierząt rzeźnych, które stanowią własność producentów rolników lub są doprowadzone do uboju przez osoby, posiadające uprawnienia do prowadzenia komisowej sprzedaży, albo zostały nabyte na targowiskach z zachowaniem przepisów o rejestracji umów sprzedaży.

Zabezpieczenie podaży przedmiotów powszedniego użytku.

W Dz. U. Nr 60 pod poz. 462 ogłoszono ustawę z dnia 5. VIII. 1938 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku.

Ustawa upoważnia Ministerstwa Roln. i R. R. do wydawania rozporządzeń o a) magazynowaniu i ujawnianiu zapasów przedmiotów powszedniego użytku, b) ujawnianiu cen przedmiotów powszedniego użytku we wszelkich przedsiębiorstwach sprzedaży, c) obowiązku sporządzania i posiadania w obrocie hurtowym i półhurtowym faktur oraz ich przedstawiania na żądanie władz. Min. Rol. i R. R. jest uprawniony nadto do regulowania a) jakości przemianu zbóż chlebowych i wypieku, b) ceny przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów, c) ceny detalicznej nafty i węgla oraz d) ceny innych przedmiotów powszedniego użytku za zgodą Rady Ministrów.

Za przedmioty powszedniego użytku uważa się artykuły, służące do zaspakajania koniecznych potrzeb życiowych ludności i zwierząt gospodarskich, a mianowicie: żywność, artykuły odzieżowe, opałów, oświetleniowe i higieny codziennej.

Minister Roln. i R. R. może swe uprawnienia przelewać na wojewodów.

W myśl postanowienia art. 4 ustawy Min. Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Min. Roln. i R. R. określa zasady ustalania wysokości opłat za korzystanie z komunalnych urządzeń, zakładów i przedsiębiorstw, dostarczających ludności przedmioty lub świadczenia powszedniego użytku.

W dzienniku Ustaw Nr 60 pod poz. 465, 466, 467 i 468 ogłoszono cztery rozporządzenia wykonawcze Min. Rol. i R. R. z dnia 18. VIII. 1938 r., dotyczące przemianu pszenicy i żyta, regulowania cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów, cen detalicznych nafty i węgla oraz ujawniania cen przedmiotów powszedniego użytku, sporządzania, posiadania i przedstawiania na żądanie władz faktur.

Uprawnienia Min. Rol. i R. R. w sprawie regulowania cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów mogą wojewodowie przekazać w części lub w całości powiatom wojewodowie przekazać w części lub w całości powiatowym władzom administracji ogólnej oraz prezydentom miast wydzielonych.

Opłaty alienacyjne.

W myśl ustawy z dnia 28. IV. 1938 roku o opłatach stemplowych i sądowych, związanych z przeniesieniem własności nieruchomości (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 276) zamiast stawki 4 %, przewidzianej w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 1. VII. 1926 roku o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 64, poz. 404), stosowana jest obecnie stawka 1 % do pism, stwierdzających umowę o nabycie nieruchomości (art. 52 pkt. 1 powołanej ustawy), a sporządzonych w czasie od dnia 15. V. 1938 r. do dnia 31. XII. 1940 r. włącznie, jeżeli podstawa wymiaru (art. 56 ustawy o opłatach stemplowych) nie przewyższa 10.000 zł. Jeżeli podstawa wymiaru nie przewyższa 25.000 zł stawki 1 % stosuje się do sumy 10.000 zł, powyżej zaś obowiązuje nadal stawka 4 %.

Wysokość rzeczonych stawek stosuje się do nieruchomości, co do których przedstawiono zaświadczenie zarządu miejskiego bądź gminnego, stwierdzające, że dana nieruchomość nie znajduje się w obrębie granic ochrony sanitarnej uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej i nie jest objęta prawomocnym ogólnym lub szczegółowym planem zabudowania.

W przypadkach, w których stosowana jest powyższa niższa stawka opłaty stemplowej, gdy podstawa wymiaru nie przekracza 10.000 zł nie pobiera się stałej opłaty hipotecznej od wpisu prawa własności (opłata hipoteczna wynosiła dotychczas 3 zł na podstawie art. 94 przepisów o kosztach sądowych — Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr 93, poz. 837) — a opłaty za czynności w księdze gruntowej, przewidziane w ustawie z dnia 25. VII. 1910 roku o kosztach sądowych (Zb. ust. pruskich z 1910 r. str. 184 i z 1917 r. str. 17) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26. VIII. 1927 roku (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 677) — obniża się do powyższej.

Przeniesienie siedziby Wydziału Statystycznego (rejestru skazanych).

Ministerstwo Sprawiedliwości podaje do wiadomości pismem okólnym z dnia 8. VII. 1938 r. (n. Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 20, poz. 111 z r. 1938), iż siedziba Wy-

działu Statystycznego (rejestr skazanych) została przeniesiona do nowego lokalu przy ulicy Aleja na Skarpie Nr 8 od ulicy Frascati, dokąd należy przysyłać wszystkie pisma z zakresu statystyki sądowej i rejestracji skazanych (zapytania o karalności, karty karne, zawiadomienia itp.).

Wobec powyższego Ministerstwo Sprawiedliwości prosi o wydanie polecenia podległym organom przesłania korespondencji, skierowanej do Wydziału Statystycznego (rejestr skazanych) Ministerstwa Sprawiedliwości, bezpośrednio temuż Wydziałowi pod adresem ul. Aleja na Skarpie Nr 8 w Warszawie.

Pomoc i współdziałanie w akcji Towarzystwa Popierania Plantacji Miast Rzeczypospolitej.

Pan Minister Spraw Wewnętrznych wystosował do PP. Wojewodów, Przewodniczących Wydziałów Powiatowych i Prezydentów Miast pismo okólnie z dnia 21. IV. 1938 r. (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 19, poz. 101) następującej treści:

Pismem okólnym z dnia 10. XII. 1927 r. wskazałem na działalność Komitetu Plantacji Miejskich w Warszawie, idącą w kierunku zadrzewienia miast, okólnikiem zaś z dnia 29. III. 1938 r. zarządziłem podjęcie prac około podniesienia wyglądu osiedli, kładąc m. in. również nacisk na konieczność dbania o zieleni w osiedlach.

Nawiązując do tych zarządzeń, szczególnie zaś do wymienionego wyżej pisma okólnego z roku 1927, komunikuję, że Komitet Plantacji Miejskich w Warszawie w ciągu ostatnich lat rozszerzył swą działalność na cały obszar Rzeczypospolitej i przekształcił się na Towarzystwo Popierania Plantacji Miast Rzeczypospolitej (T. P. M.). W działalności swej T. P. M. stawia sobie główne na celu zakładanie i utrzymanie plantacji w miastach i osiedlach, wzbudzanie zamiłowania do ogrodnictwa, do ochrony roślin oraz wskazywanie władzom państwowym i samorządowym braków stanu obecnego oraz środków, zdążających do podniesienia poziomu zadrzewienia miast i istniejącej zieleni miejskiej.

W drodze do realizacji zakreślonych sobie zadań T. P. M. zakłada miejscowe oddziały lub mianuje swych pełnomocników tam, gdzie na razie stworzenie oddziału napotyka na trudności. Nadto organizuje corocznie zjazdy ogrodników miejskich w celu podniesienia ich wiedzy fachowej przez wygłaszanie referatów i zwiedzanie zakładów i urządzeń plantacji.

Dla umożliwienia i ułatwienia warunków i ciągłości pracy P. T. M. proszę P. P. Wojewodów i Przewodniczących Wydziałów Powiatowych o zalecenie podległym Ich nadzorowi zarządom związków samorządowych — szczególnie zaś zarządom miejskim, aby:

1) okazały większe zainteresowanie sprawą utrzymania i rozwoju zieleni w osiedlach,

2) inicjowały i popierały zawieranie oddziałów miejscowych T. P. M., któreby w charakterze czynnika społecznego występowały z wnioskami i współdziałały z władzami kompetentnymi w zakresie utrzymania, ulepszania i powiększania plantacji,

3) wskazywały Radzie Naczelnej T. P. M. kandydatów na pełnomocników tam, gdzie z jakichkolwiek powodów zawiązanie oddziału byłoby niemożliwe,

4) zwracały się do P. T. M. o wyjaśnienia i informacje, ocenę zawodową posiadanych projektów, ogłaszanie konkursów na plany, pośredniczenie w nawiązywaniu stosun-

ków z ogrodnikami architektami, przeprowadzanie inspekcji itp.,

5) w miarę swoich możliwości uwzględniały w budżetach pomoc finansową dla oddziałów miejscowych.

Działalność organów Zw. Straży Pożarnych R. P. w zakresie przygotowań akcji ppoż. w opl.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem okólnym z dnia 4. VII. 1938 r. (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 20, poz. 100) komunikuje, że organy Związku Straży Pożarnych R. P., wymienione w zarządzeniu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 26. III. 1938 r. o organach i kierownictwie przygotowań obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w zakresie akcji przeciwpożarowej, działając w ramach, przewidzianych tym zarządzeniem, występują z ramienia władz administracji ogólnej jako fachowe organy tych władz w zakresie fachowego nadzoru straży pożarnych

Nadanie herbu miastu Chorzowowi.

Zarządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14. VI. 1938 roku (Monitor Polski Nr 150, poz. 271) nadano miastu Chorzowowi herb w następującej postaci: Tarcza z bordiurą złotą dwudzielną w słup. W polu prawym błękitnym pół orła złotego, w polu lewym czarnym pół podwójnego krzyża czerwonego.

Przepisy dotyczące przestrzegania warunków bezpieczeństwa i higieny przy robotach budowlanych na obszarze woj. śląskiego.

Powyższe przepisy rozporządzenia Ministrów Spraw Wewnętrznych i Opieki Społecznej z dnia 23. V. 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 329) rozciągnięto na obszar województwa śląskiego rozporządzeniem z dnia 29. VIII. 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 66, poz. 494).

XI kurs lekarzy z zakresu organizacji i działalności ośrodków zdrowia.

W czasie od 7 do 26 listopada 1938 roku odbędzie się w Państwowej Szkole Higieny w Warszawie (ul. Chocimska 24) kurs dla lekarzy z zakresu organizacji i działalności ośrodków zdrowia. Na kurs mogą być przyjęci lekarze, którzy bądź pracują w ośrodkach zdrowia, bądź też chcą się zapoznać z tą pracą.

Wpisowe wynosi 4 zł. Część uczestników kursu, znajdujących się w trudnych warunkach materialnych, będzie mogła uzyskać stypendia w wysokości, nie przekraczającej 100 zł na osobę. Zgłoszenia na kurs a także ewentualne podania o stypendium należy przesłać do Państwowej Szkoły Higieny przed dniem 3. X. 1938 r. Do podania o stypendium należy dołączyć: 1) krótki życiorys i 2) zaświadczenie urzędowe o stanie majątkowym petenta.

Ze względu na wagę, jaką przywiązuje Ministerstwo do organizacji kompletnej sieci ośrodków zdrowia w Państwie i licząc się z tym, że praca w tych instytucjach wymaga od lekarzy pewnych specjalnych wiadomości z zakresu administracji sanitarnej, Ministerstwo prosi pismem okólnym z dnia 12. VII. 1938 r. (Dz. Urz. Min. Opieki Społ. Nr 17, poz. 247) o zwrócenie na powyższy kurs uwagi wszystkich czynników zainteresowanych, a przede wszystkim związków samorządu terytorialnego i organizacji lekarskich.

Program kursu przewiduje: A. wykłady: 1. zagadnienia medycyny zapobiegawczej, 2. zasady organizacji i działalności ośrodka zdrowia, 3. organizacja i działalność posz-

czególnych działów pracy: opieka nad matką i dzieckiem, walka z gruźlicą, walka z jaglicą, walka z chorobami wenerycznymi, walka z alkoholizmem, higiena szkolna, choroby zawodowe, nadzór nad żywnością, higiena otoczenia, walka z ostrymi chorobami zakaźnymi, szczepienia ochronne, choroby odzwierzęce, kontrola lekarska sportów, ratownictwo ogólne i przeciwgazowe, propaganda i popularyzacja higieny, 4. praca pielęgniarki w ośrodku zdrowia, 5. administracja i biurowość ośrodka zdrowia, 6. ośrodki zdrowia

a opieka społeczna i ubezpieczenia społeczne, 7. seminaria dyskusyjne.

B. zajęcia praktyczne: 1. praktyka w ośrodkach zdrowia w działach opieki nad matką i dzieckiem, walka z gruźlicą, jaglicą, chorobami wenerycznymi itd., 2. demonstracja pracy pielęgniarki na terenie, 3. ćwiczenia z zakresu inspekcji sanitarnej.

C. wycieczki do ośrodków zdrowia,

D. colloquium.

Ze Związku Gmin Województwa Śląskiego

POSIEDZENIE ZARZĄDU.

W sobotę, dnia 17. IX. 1938 r. o godz. 10 odbędzie się posiedzenie Zarządu w Katowicach przy ul. Pocztowej Nr 2 z następującym porządkiem obrad:

1. Ukonstytuowanie się prezydium nowowybranego Zarządu.

2. Sytuacja komunalnych kas oszczędności i możliwości rozwiązania sprawy taniego kredytu. Dyskusję zagai dyrektor Związku Komunalnych Kas Oszczędności Województwa Śląskiego p. mgr Tułacz.

3. Zajęcie stanowiska względem projektu układu zbiorowego w sprawie warunków pracy i płacy samorządowych urzędników kontraktowych.

4. Dyskusja i uzgodnienie stanowiska w sprawie innych projektów, dotyczących warunków pracy i płacy.

5. Zajęcie stanowiska względem projektu śląskiej ustawy elektrycznej oraz zatwierdzenie kwestionariusza w sprawie elektryfikacji gmin.

6. Postulaty gmin w sprawie sposobu prowadzenia akcji Pomocy Zimowej Bezrobotnym w r. 1938/39.

7. Wnioski.

8. Różne.

MEMORIAŁY

Obciążenie opłatami drogowymi nowowznoszonych budowli.

W sprawie powyższej Związek Gmin Województwa Śląskiego przedłożył Śląskiej Radzie Wojewódzkiej następujący memoriał:

Związek Gmin Województwa Śląskiego ma zaszczyt prosić o inicjatywę ustawodawczą w kierunku nowelizacji art. 19 i 24 ustawy z dnia 9 stycznia 1933 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Województwie Śląskim (Dz. U. Śl. Nr 3, poz. 3) oraz opartych na niej rozporządzeń Śląskiej Rady Wojewódzkiej: a) z 14. IX. 1938 r. w sprawie poboru opłat drog. przez związki komunalne (Dz. U. Śl. Nr 26, poz. 51) i b) z dnia 24 października 1935 r. o obowiązku świadczeń w naturze (Dz. U. Śl. Nr 20, poz. 28), zmierzających do

obciążenia opłatami i dopłatami drogowymi oraz świadczeniami w naturze nowowznoszonych budowli według następującego projektu:

U S T A W A

z dnia

w sprawie zmiany ustawy o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Województwie Śląskim

Art. 1. W ustawie z dnia 9 stycznia 1933 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Województwie Śląskim (Dz. U. Śl. Nr 3, poz. 3) wprowadza się zmiany następujące:

1) art. 19 ust. (1) lit. c) otrzymuje brzmienie następujące:

„c) wszystkie nieruchomości w miastach i budynki w gminach wiejskich“.

2) art. 24 ust. (1) otrzymuje brzmienie następujące:

„(1) Do świadczeń drogowych w naturze mogą być pociągane osoby fizyczne i prawne, opłacające:

a) opłaty drogowie w myśl art. 19 niniejszej ustawy lub

b) państwowy podatek dochodowy — w stosunku do ich wysokości“.

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 9 kwietnia 1938 r. o ulgach inwestycyjnych (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 224) zwalnia w art. 24 nowowznoszonych budowli na okres 10-letni od wszelkiego rodzaju danin publicznych, dla których podstawą wymiaru jest podatek budynkowy, z wyjątkiem jednak opłat i dopłat, przewidzianych w ustawie o budowie i utrzymaniu dróg publicznych oraz ustawie o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne. Ponieważ ostatnio cytowane ustawy nie obowiązują na obszarze województwa śląskiego nie można stosować wyłączeń od tych opłat i dopłat do nowowznoszonych budowli na obszarze województwa śląskiego. Dostosowanie zakresu ulg dla nowowznoszonych budowli do ustawodawstwa ogólnopolskiego jest więc aktualne przez znówelizowanie na wstępie cytowanych przepisów.

Nałożenie na nowowznoszonych budowli opłat drogowych i świadczeń w naturze jest spełnieniem słusz-

nych postulatów, od dawna wysuwanych przez związek samorządu terytorialnego woj. śląskiego. W dzisiejszej sytuacji finansowej związków komunalnych jest ono konieczne. Gdy drogi wojewódzkie są obecnie na Śląsku bardzo dobre, drogi powiatowe w większości przypadków zadawalające — drogi gminne są zupełnie zaniebane ze względu na brak środków finansowych gmin względnie szybką rozbudową osiedli. Obecny stan dróg gminnych jest wielką bolączką mieszkańców gmin, o czym świadczą liczne doniesienia lokalnej prasy codziennej.

Odciążenie gmin od egzekwowania należności sądowych.

W powyższej sprawie Związek Gmin Województwa Śląskiego złożył memoriał Panu Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Katowicach (Orędownik Samorządu Nr 3, str. 59 z 1938), który ustosunkował się do memoriału pozytywnie, przedkładając Ministerstwu Sprawiedliwości następujące pismo:

„Przedstawiam odpis pisma Zw. Gmin Województwa Śląskiego z 28 lutego 1938 r. L. dz. 176/38 z oświadczeniem, że prośbę o zwolnienie gmin od ściągania należności sądowych uważam za godną uwzględnienia.

Według sprawozdania sądów tutejszego okręgu apelacyjnego sądy zwracają się do gmin o ściąganie należności sądowych na podstawie okólnika Nr 1786/I. C./36 (Dz. Urz. Min. Spraw. z roku 1936, str. 42).

Ponieważ obowiązek gmin do ściągania należności sądowych opiera się na art. VII § 2 przepisów wprowadzających prawo egzekucyjne, należało by aż do czasu zmiany tego przepisu w drodze ustawodawczej iść gminom na rękę w ten sposób, by w drodze nadzoru zalecić sądom, iż zwracanie się do gmin o egzekwowanie należności sądowych należy ograniczyć do nieodzownej potrzeby“.

PORADNIK SAMORZĄDOWY

Zaliczenie dodatku oddzielnego do podstawy wymiaru świadczeń drogowych w naturze.

Pytanie: Jeden z zobowiązanych do świadczeń drogowych w naturze zrobił odwołanie od ich wymiaru twierdząc, że art. 17 dekretu z dnia 4. XI. 1936 o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym postanawia, że za podstawę wymiaru świadczeń drogowych w naturze należy przyjąć państwowy podatek gruntowy, jednak bez oddzielnego dodatku i ulg, przewidzianych w art. 7 i 8 tegoż dekretu. Uprasza się o wyjaśnienie, czy stan taki obowiązuje na obszarze woj. śląskiego i czy dodatek oddzielny może być tu brany pod uwagę przy wymiarze świadczeń drogowych w naturze.

Odpowiedź: Za podstawę wymiaru świadczeń drogowych w naturze należy przyjąć na obszarze województwa śląskiego kwotę, jaką płatnik płaci z tytułu państwowego podatku gruntowego i oddzielnego dodatku łącznie. W myśl obowiązującej w tej sprawie na obszarze woj. śląskiego ustawy z dnia 9. I. 1933 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Województwie Śląskim (Dz. U. Śl. Nr 3, poz. 3) gminne organa uchwalające mogą uchylać obowiązkowe świadczenia drogowe w naturze na cele budowy i utrzymania dróg gminnych w gminach wiejskich (art. 23). Do świadczeń drogowych w naturze mogą być pociągane osoby fizyczne i prawne, opłacające m. in. państwowy podatek gruntowy w stosunku do jego wysokości (art. 24).

Przez pojęcie „państwowy podatek gruntowy“, należy rozumieć zarówno zasadniczy podatek gruntowy jak i oddzielny „dodatek“. Ten ostatni nie jest właściwym dodatkiem, lecz tylko progresją stawek podatkowych, zastosowaną względem płatników, opłacających tytułem państwowego podatku gruntowego więcej niż 110 zł rocznie. Wskutek tego oddzielny podatek (progresja) jest ściśle związany z zasadniczym podatkiem gruntowym i wszelkie postanowienia, dotyczące zasadniczego podatku gruntowego odnoszą się także do dodatku oddzielnego, chyba, że ta czy inne ustawy wyraźnie postanowią inaczej.

Takie znaczenie pojęcia „państwowy podatek gruntowy“ wynika z ustawy z dnia 4. XI. 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 593), według której przez państwowy podatek gruntowy należy rozumieć zarówno zasadniczy podatek gruntowy jak i oddzielny dodatek (np. art. 10). Ustawa ta chcąc inaczej uregulować ulgi odnośnie do oddzielnego dodatku wyraźnie to postanawia w zwrocie: „państwowy podatek gruntowy jednak bez oddzielnego dodatku“ (art. 17).

Gdyby na obszarze woj. śląskiego należało przyjąć za podstawę wymiaru świadczeń w naturze tylko zasadniczy podatek gruntowy, musiałby ustawodawca śląski wyraźnie tak postanowić, jak to uczyniono w art. 17 ustawy ogólnopaństwowej, nieobowiązującej na obszarze woj. śląskiego, z dnia 6. XI. 1936 r. o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 593). Ponieważ tego ustawodawca śląski nie uczynił ani w ustawie o budowie i utrzymaniu dróg publicznych ani w rozporządzeniu z dnia 24. X. 1935 r. o obowiązku świadczeń drogowych w naturze, za podstawę wymiaru świadczeń w naturze należy na obszarze woj. śląskiego przyjąć zarówno państwowy podatek gruntowy wraz z oddzielnym dodatkiem.

Cytowany przez płatnika art. 17 dekretu z dnia 4. XI. 1936 jak wyżej wspomniano nie obowiązuje na obszarze woj. śląskiego, gdyż zmienia on przepis ustawy, która na Śląsku nie obowiązuje.

Ponoszenie kosztów leczenia postrzelonych przemysłowców.

Pytanie: Na terenie gminy zaszedł wypadek postrzelenia przemysłowca, którego koszt leczenia w szpitalu wynosił 120 zł. Koszty te według wezwania szpitala ma ponosić gmina. Uprasza się o wyjaśnienie, czy gmina jest zobowiązana do ponoszenia tych kosztów.

Odpowiedź: Zgodnie z reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego z dnia 31. V. 1935 r. Nr Z. 5c/13 każdy szpital publiczny obowiązany jest do przyjęcia chorego — a zatem też rannego przemysłowca — do leczenia, o ile lekarz szpitalny stwierdzi konieczność leczenia szpitalnego. Sprawa ponoszenia kosztów jest sprawą drugorzędną a odstąpienie rannego nie wymaga uprzedniej zgody względnie przekazania go do szpitala przez Urząd Gminny. Obowiązek leczenia jest obowiązkiem publicznym, wynikającym z przepisów ustawy wykonawczej do ustawy o domicylu wsparcia z dnia 8. III 1871 r. (Zb. ust. str. 130), 11. VII. 1891 r. (Zb. ust. str. 300), które to ustawy łącznie z nowelą z dnia 30. V. 1908 r. (Zb. ust. str. 381) regulują sposób pokrywania kosztów leczenia tj., że koszty te ponoszą, o ile nie ma innych osób zobowiązanych, gmina (jako miejscowy związek ubogich) względnie Województwo Śląskie (jako krajowy związek ubogich).

Właściciel szpitala, przyjmując chorego (rannego) winien natychmiast powiadomić Urząd Gminny (miejscowy związek ubogich), na którego terenie położony jest szpital, o wypadku względnie o konieczności leczenia szpitalnego i wezwać go do uregulowania kosztów. Według wyżej cytowanych przepisów Urząd Gminny nie może odmówić zapłacenia tych kosztów, przy czym zachowuje prawo regresu do właściwego związku ubogich względnie do osób trzecich.

Wzbronienie pobytu nowosprowadzającym się.

Pytanie: Czy gmina jest zobowiązana przyjąć osobę ubogą, a zdolną do wykonywania jakichkolwiek prac która się przyprowadziła z obcej gminy na pobyt czasowy lub stały w myśl ustawy o domicylu wsparcia.

Odpowiedź: Gmina musi przyjąć osobę ubogą, lecz zdolną do pracy, na pobyt czasowy lub stały. Jeżeli jednak okaże się po sprowadzeniu konieczność publicznego wsparcia, zanim nowosprowadzający się nabył w miejscu pobytu siedzibę uzasadniającą wsparcie (faktyczny roczny pobyt w gminie) i jeżeli udowodni się,

że wsparcie stało się konieczne z innych powodów, aniżeli tylko z powodu przemijającej niezdolności do pracy, dalszy pobyt może być wzbroniony po myśli § 5 ustawy z dnia 1. XI. 1867 r. o wolności przesiedlania się (Dz. Ust. Zw. półn. niem. str. 55). W tej sprawie p. Orędownik Samorządu Nr 5, str. 70 z 1937 r.

Malowanie mieszkania dostarczonego nauczycielowi szkoły powszechnej.

Pytanie: Uprasza się o wyjaśnienie, czy w myśl ustawy śląskiej o mieszkaniach dla nauczycieli szkół powszechnych, gmina obowiązana jest oprócz dostarczenia mieszkania także do wymalowania go na koszt gminy, czy też wobec korzystania z niego bezpłatnie nauczyciel winien sobie dać mieszkanie wymalować na własny koszt.

Odpowiedź: W myśl art. 1 ustawy z dnia 25. I. 1938 r. o mieszkaniach dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych (Dz. Ust. Śl. Nr 2, poz. 3) gmina obowiązana jest do bezpłatnego dostarczenia mieszkania nauczycielowi publicznej szkoły powszechnej i do wydania nauczycielowi tego mieszkania. W myśl art. 373 kodeksu zobowiązań (a także w myśl art. 19 ust. (1) ustawy w sprawie ochrony lokatorów) właściciel obowiązany jest utrzymywać przedmiot wydany tj. mieszkanie w stanie zdatnym do użytku, przy czym drobne naprawy i wydatki, połączone ze zwykłym użytkowaniem rzeczy, obciążają nie właściciela, lecz biorącego mieszkanie tj. nauczyciela w niniejszym przypadku.

W świetle powyższego gmina obowiązana jest jedynie do dostarczenia mieszkania, wydania go nauczycielowi i utrzymywania mieszkania zdatnym do użytku tj. dokonywania napraw, które nie są następstwem zwykłego zużycia, lecz ujemnych właściwości rzeczy lub czynników zewnętrznych, z najmem niezwiązanych oraz napraw, połączonych ze zwykłym użytkowaniem, które jednak nie należą do drobnych napraw (np. naprawa podłogi). Natomiast nauczyciela obciążają drobne naprawy bez prawa żądania zwrotu tj. naprawy wywołane zwykłym zużyciem rzeczy, o ile zarazem koszty tej naprawy są według obiektywnych pojęć nieznaczne (np. naprawa pieca, drzwi itp. jeżeli koszty takiej naprawy są mniejsze od miesięcznego czynszu) oraz wszelkie inne wydatki, połączone z użytkowaniem rzeczy np. malowanie.

Mgr M.

Zamierzenia ustawodawcze

Ustawa elektryczna, rozporządzenie wykonawcze, projekt śląskiej ustawy elektrycznej wraz z uzasadnieniem

OBWIESZCZENIE MINISTRA PRZEMYSŁU I HANDLU

z dnia 25 lutego 1935 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy elektrycznej z dnia 21 marca 1922 r. *)

Na podstawie art. 122 ust. (2) i (3) pkt 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1934 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w niektórych działach administracji państwowej (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976) ogłaszam jednolity tekst ustawy elektrycznej z dnia 21 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 277) z uwzględnieniem zmian i uzupełnień, wynikających z art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 maja 1932 r. w sprawie zniesienia urzędu Ministra Robót Publicznych (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 479) i z art. 61 § 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1934 r. Prawo o postępowaniu wywłaszczeniowym (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 776), oraz wprowadzonych art. 88 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1934 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w niektórych działach administracji państwowej (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976) z zastosowaniem kolejnej numeracji ustępów.

Minister Przemysłu i Handlu:
H. Floyar-Rajchman

Załącznik do obwieszczenia
Ministra Przemysłu i Handlu
z dn. 25 lutego 1935 r. (poz. 98).

USTAWA ELEKTRYCZNA

z dnia 21 marca 1922 r.

Art. 1.

Na wytwarzanie, przetwarzanie, przesyłanie lub rozdzielanie energii elektrycznej w celu zawodowego zbytu albo choćby bez zbytu, lecz w celu zasilania publicznych środków komunikacji, korzystających z prądu silnego, wymagane jest uprawnienie rządowe.

Art. 2.

Uprawnień udziela się tylko na czas ograniczony. Uprawnienie może być przedłużone na określony przeciąg czasu. Przeniesienie uprawnienia na

inną osobę może nastąpić tylko za zezwoleniem rządowym.

Art. 3.

Uprawnienie może być unieważnione, jeżeli rozpoczęcie robót lub uruchomienie urządzeń nie nastąpiło z winy uprawnionego w oznaczonym terminie.

Art. 4.

Uprawnienie winno zawierać określenie obszaru zasilanego, termin trwania uprawnienia, termin uruchomienia, warunki dostawy prądu, warunki wykupu (art. 7), oraz wymienienie szczególnych praw i obowiązków, związanych z uprawnieniem.

Art. 5.

Nadawanie, przedłużanie i unieważnianie uprawnień oraz udzielanie pozwoleń na przenoszenie uprawnień należy do Ministra Przemysłu i Handlu. Minister nadaje uprawnienia na podstawie dochodzeń, przeprowadzanych przez wojewodów w postępowaniu, które określi rozporządzenie wykonawcze.

Art. 6.

Zakładem elektrycznym w rozumieniu niniejszej ustawy jest urządzenie, służące do wytwarzania, przetwarzania, przesyłania lub rozdzielania energii elektrycznej.

Ar. 7.

Każdy zakład elektryczny, działający na mocy uprawnienia (art. 1), może być przez Państwo w interesie dobra publicznego na warunkach, przewidzianych w umowie z otrzymującym**) uprawnienie, wykupiony. Prawo wykupu może być zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych przeniesione na ciała samorządowe lub ich związki, co nie uwalnia tychże od obowiązku uzyskania uprawnienia w myśl przepisów art. 1 — 5.

Art. 8.

(1) Zakładom elektrycznym, działającym na mocy uprawnienia (art. 1), oraz zakładom elektrycznym państwowym przysługuje prawo korzystania zgodnie z planami, zatwierdzonymi przez wojewodę (Komisarza Rządu na m. st. Warszawę) z dróg pu-

*) Dz. U. R. P. Nr 17, poz. 98 z roku 1935.

**) Zarówno w pierwotnym tekście z r. 1922 jak i w jednolitym tekście z r. 1935 popełniono błąd drukarski, a mianowicie zamiast: „z utrzymującym uprawnienie” powinno być: „z otrzymującym uprawnienie”.

blicznych tak kołowych, jako też wodnych i żelaznych, z ulic i placów publicznych oraz za odszkodowaniem z posiadłości państwowych, gminnych i prywatnych w celu prowadzenia przewodów nad lub pod ziemią, ustawiania stacji transformatorów i innych tego rodzaju urządzeń, umocowywania przewodów i wsporników na ścianach i dachach budynków, oraz obcinania gałęzi drzew, rosnących w pobliżu przewodów. W razie braku porozumienia co do wynagrodzenia, wysokość tegoż ustala sąd. Brak porozumienia nie wstrzymuje jednak korzystania z praw powyżej przewidzianych.

(2) Wszelkim innym zakładom elektrycznym prawo korzystania z dróg, ulic i placów publicznych może być udzielane na określony przeciąg czasu bądź przez wojewodę, bądź — gdy idzie o drogi, ulice lub place, będące pod zarządem innych organów — przez te organy za zgodą starosty powiatowego (starosty grodzkiego).

(3) Przy zatwierdzaniu planów należy zasięgać opinii samorządów, w szczególności pod względem estetycznym.

Art. 9.

Za szkody i nieszczęśliwe wypadki, spowodowane urządzeniami elektrycznymi, odpowiada przedsiębiorca, eksploatujący zakład elektryczny, jeśli nie udowodni, że szkoda lub wypadek nastąpiły z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, albo zostały wywołane siłą wyższą.

Art. 10.

Nieruchomości, stale lub czasowo potrzebne do budowy i utrzymania zakładów elektrycznych użyteczności publicznej, mogą być, na zasadzie aktu uprawnienia (art. 4), drogą wywłaszczenia nabyte lub czasowo zajęte.

Art. 11.

(1) Zakłady elektryczne, istniejące w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, mogą wytwarzać, przetwarzać, przesyłać lub rozdzielać energię elektryczną bez uprawnień, w art. 1 przewidzianych. Wszelako i dla tych zakładów należy uzyskiwać rzeczne uprawnienia na całokształt urządzeń, jeżeli zakłady te mają zmienić charakter swojej działalności, albo rozszerzyć obszar zasilania, zakreszony umowami, na zasadzie których zakłady te działają w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej albo — gdy chodzi o zakłady komunalne — mają wyjść poza obszar danej jednostki samorządowej.

(2) Dla istniejących zakładów elektrycznych, posiadających uprawnienia (koncesje) rządowe albo umowy koncesyjne z ciałami samorządowymi lub ich

związkami, należy uzyskiwać uprawnienia, w art. 1 przewidziane, na całokształt urządzeń również i wtedy, gdy po wygaśnięciu tych uprawnień, względnie umów, zakłady te mają działać nadal na obszarach, objętych tymi uprawnieniami, względnie umowami, wyjąwszy przy tym wypadki przejścia zakładu, w myśl takiego uprawnienia lub umowy, na własność koncesjodawcy.

(3) Minister Przemysłu i Handlu mocen jest w poszczególnych wypadkach dla względów dobra publicznego, w razie zamierzonego rozszerzenia obszaru zasilania przez zakład elektryczny, istniejący w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, nadawać uprawnienia, w art. 1 przewidziane, tylko na to rozszerzenie.

Art. 12.

Bezterminowe uprawnienia (koncesje) rządowe i bezterminowe umowy koncesyjne z ciałami samorządowymi lub ich związkami, wydane, względnie zawarte przed wejściem w życie ustawy niniejszej, wygasną z mocy samego prawa w dniu 1 stycznia 1972 r. Nie dotyczy to zakładów elektrycznych komunalnych.

Art. 13.

Uprawnienia (koncesje) rządowe i umowy koncesyjne z ciałami samorządowymi lub ich związkami, wydane, względnie zawarte przed wejściem w życie ustawy niniejszej, wygasną w dniu 1 stycznia 1923 r., jeśli do tego dnia nie nastąpi uruchomienie urządzeń, przewidzianych w tych uprawnieniach, względnie umowach.

Art. 14.

Każdy zakład elektryczny może być zobowiązany zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu do oddawania zbywającej energii elektrycznej na rzecz elektrowni użyteczności publicznej za odpowiednim wynagrodzeniem. W razie niedojścia do porozumienia wysokość wynagrodzenia oznaczy sąd. Brak porozumienia co do wysokości wynagrodzenia nie wstrzymuje obowiązku dostarczania energii elektrycznej.

Art. 15.

(1) Zarządzenia w przedmiocie tworzenia nowych i znoszenia istniejących zakładów elektrycznych państwowych, mających cele, wskazane w art. 1, tudzież w przedmiocie rozszerzania obszaru, zasilanego przez takie zakłady, lub zmiany ich charakteru, jak również zarządzenia w przedmiocie przejmowania przez Państwo zakładów elektrycznych, należących do innych osób, winny być wyda-

wane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

(2) Powstawanie takich zakładów winno być poprzedzone dochodzeniem w myśl art. 5.

Art. 16.

Na budowę i uruchomienie zakładów elektrycznych należy uzyskać pozwolenie policyjno-techniczne od wojewody (Komisarza Rządu na m. st. Warszawę), który pozwolenie takie wydaje po zasięgnięciu opinii właściwego inspektora pracy. Wszelkie urządzenia elektryczne winny być wykonywane i utrzymywane zgodnie z przepisami, technicznymi i *) normami, zatwierdzonymi przez Ministra Przemysłu i Handlu.

Art. 17.

Sprawowanie nadzoru nad zakładami elektrycznymi należy do Ministra Przemysłu i Handlu, który może jednak ten nadzór przekazywać wojewodom (Komisarzowi Rządu na m. st. Warszawę). Każdy zakład elektryczny obowiązany jest na żądanie władzy nadzorczej dostarczać wszelkich danych technicznych, dotyczących jego ustroju i eksploatacji.

Art. 18.

Minister Przemysłu i Handlu mocen jest ustanowić opłaty za czynności urzędowe, dokonywane na zasadzie niniejszej ustawy.

Art. 19.

Przesyłanie energii elektrycznej przez granice Państwa wymaga pozwolenia Rady Ministrów.

Art. 20.

Energię elektryczną w rozumieniu prawa uważa się za rzecz ruchomą.

Art. 21.

Minister Przemysłu i Handlu może powoływać do opiniowania w sprawach elektrycznych doradcze organy fachowe.

Art. 22.

Wykonanie ustawy niniejszej należy do Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z interesowanymi ministrami.

Art. 23.

Ustawa niniejsza uzyskuje moc obowiązującą po upływie dni 30 od jej ogłoszenia na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego.

*) Spójnik „i” błędnie opuszczono w jednolitym tekście.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRZEMYSŁU I HANDLU

z dnia 31 października 1934 r.

w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych
w sprawie uprawnień rządowych na wytwarzanie,
przetwarzanie, przesyłanie lub rozdzielanie energii
elektrycznej.

Na podstawie art. 5 i 22 ustawy elektrycznej z dnia 21 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 277) oraz art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 marca 1932 r. w sprawie zniesienia urzędu Ministra Robót Publicznych (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 479) zarządza się co następuje:

§ 1. Uprawnienia rządowe, przewidziane w art. 1 i 11 ustawy elektrycznej, powinny uzyskać następujące zakłady elektryczne:

- a) powstające po wejściu w życie ustawy elektrycznej;
- b) istniejące w chwili wejścia w życie ustawy elektrycznej w razie zmiany charakteru ich działalności albo rozszerzenia obszaru zasilania, określonego umowami, na zasadzie których zakłady te działały w chwili wejścia w życie ustawy elektrycznej, przy czym istniejące zakłady związków samorządowych powinny uzyskać uprawnienie w razie wyjścia poza granice właściwego związku samorządowego;
- c) zakłady elektryczne, istniejące w chwili wejścia w życie ustawy elektrycznej, jeżeli po wygaśnięciu posiadanych przez nie uprawnień (koncesyj) rządowych albo umów koncesyjnych ze związkami samorządowymi mają nadal działać na obszarach, objętych tymi uprawnieniami lub umowami, nie przechodząc na własność koncesjodawcy.

§ 2. Obowiązek uzyskania uprawnienia rządowego dotyczy również takich zakładów elektrycznych, które, częściowo pracując na własne potrzeby przedsiębiorstwa, do którego należą, zarazem zbywają zawodowo energię elektryczną lub zasilają nią publiczne środki komunikacji, korzystające z prądu silnego.

§ 3. Zakłady elektryczne państwowe bez względu na cel i charakter ich działalności, z wyjątkiem zakładów, należących do przedsiębiorstw państwowych, wydzielonych z ogólnej administracji państwowej w myśl przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1927 r. o wydzielaniu z administracji państwowej przedsiębiorstw państwowych, przemysłowych, handlowych i górniczych oraz o ich komercjalizacji (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 195), nie potrzebują uzyskiwać uprawnień rządowego, przewidzianego w art. 1 ustawy elektrycznej.

§ 4. Jako zbyt zawodowy w rozumieniu art. 1 ustawy elektrycznej należy rozumieć zbyt, którego istotnym celem są stale korzyści materialne.

Nie jest przeto zawodowym zbyt, mający n. p. charakter dodatkowych świadczeń w stosunku do osób, związanych z dostawcą energii umową o pracę lub umową najmu mieszkania, choćby świadczenia te były oddzielnie opłacane, ani też zbyt, mający charakter dorywczych dostaw energii posiadaczom własnych urządzeń do wytwarzania energii elektrycznej. Również oddawanie przez zakład elektryczny zbywającej energii na rzecz elektrowni użyteczności publicznej na podstawie art. 14 ustawy elektrycznej nie uważa się za zbyt zawodowy.

§ 5. O nadanie uprawnienia rządowego należy wnieść podanie do Ministra Przemysłu i Handlu. Jeżeli chodzi o uprawnienie rządowe dla małego zakładu elektrycznego, obliczonego na zasilanie obszaru o zaludnieniu, nie przekraczającym według ostatniego spisu ludności 8.000 mieszkańców — należy podanie, adresowane do Ministra Przemysłu i Handlu, wnieść do właściwej wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

Do podania należy dołączyć:

- a) ogólny opis techniczny całego zakładu elektrycznego, nie wyłączając budowli wodnych, o ile chodzi o zakład wodno-elektryczny;
- b) plan projektowanego obszaru zasilania w skali nie mniejszej niż 1:100.000, bądź, gdy chodzi o bardzo wielkie obszary, w skali 1:300.000, ze wskazaniem projektowanych miejsc poboru energii elektrycznej oraz przypuszczalnych szlaków linii elektrycznych o napięciu od 30 KV wzwyż;
- c) projekt uprawnienia, sporządzony według wzoru, ogłoszonego przez Ministra Przemysłu i Handlu w Monitorze Polskim;
- d) przybliżony kosztorys zakładu elektrycznego w pierwszym okresie działalności;
- e) plan sfinansowania przedsiębiorstwa ze wskazaniem danych do jego zrealizowania;
- f) kwit kasy urzędu skarbowego lub Pocztovej Kasy Oszczędności, stwierdzający dokonanie wpłat, przewidzianych w przepisach o opłatach za czynności urzędowe, dokonywane na podstawie ustawy elektrycznej.

§ 6. Podanie i załączniki do podania powinny być sporządzone na papierze formatu kancelaryjnego lub złożonym w taki format; plany, rysunki, tablice i t. p. mogą być wykonane na papierze większych rozmiarów, złożonym w taki format.

Tak podanie, jak i każdy załącznik powinny być podpisane i opatrzone datą, nadto na planach i rysunkach należy wskazać skalę, w której zostały one wykonane.

§ 7. Do podania należy dołączyć odpisy podania oraz odpisy załączników, wyszczególnionych w ust. 2 § 5 w punktach a), b) i c), w ilości egzemplarzy, odpowiadającej liczbie województw, na które zakład elektryczny ma się rozciągać.

§ 8. Jeżeli względy na ogólną gospodarkę elektryczną kraju i dostateczne dane do zrealizowania i prowadzenia w należyty sposób przedsiębiorstwa przemawiają za udzieleniem uprawnienia, Minister Przemysłu i Handlu przesyła odpisy podania o uprawnienie wraz z odpisami załączników właściwej wojewódzkiej władzy administracji ogólnej celem przeprowadzenia dochodzenia

W przeciwnym razie Minister Przemysłu i Handlu załatwia podanie odmownie, przytaczając w orzeczeniu powody odmowy.

§ 9. W przypadku, przewidzianym w ust. 1 § 8, Ministerstwo ogłasza o wpłynięciu podania w Monitorze Polskim. W ogłoszeniu podaje się:

- 1) imię i nazwisko, bądź firmę petenta,
- 2) cel projektowanego zakładu elektrycznego,
- 3) obszar zasilania, bądź szlak przesyłowej linii elektrycznej,
- 4) czas trwania uprawnienia,
- 5) urząd wojewódzki, do którego można wnosić zastrzeżenia.

§ 10. Przedmiotem dochodzenia jest zebranie wszystkich danych do ustalenia, czy powstanie projektowanego zakładu elektrycznego jest pożądane ze względu na miejscowe interesy gospodarcze i ogólną gospodarkę elektryczną oraz czy nie naruszy ona praw osób trzecich.

§ 11. Wojewódzka władza administracji ogólnej podaje do publicznej wiadomości przez ogłoszenie w Dzienniku Wojewódzkim o otrzymaniu podania, przesłanego przez Ministra Przemysłu i Handlu lub bezpośrednio otrzymanego przez nią w myśl § 5 ust. 1.

W ogłoszeniu podaje się:

- 1) imię i nazwisko, bądź firmę petenta,
- 2) cel projektowanego zakładu elektrycznego,
- 3) obszar zasilania, bądź szlak przesyłowej linii elektrycznej,
- 4) czas trwania uprawnienia,
- 5) miejsce i czas wyłożenia podania wraz z załącznikami do przejrzania przez interesowanych i
- 6) termin miesięczny, licząc od dnia ogłoszenia, do zgłaszania do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej zarzutów, zastrzeżeń i żądań z zaznaczeniem, że do każdego pisma, zawierającego zarzuty, zastrzeżenia i żądania, należy dołączyć odpis tego pisma.

§ 12. Wojewódzka władza administracji ogólnej poda treść ogłoszenia właściwej Dyrekcji Kolei, Dy-

rekcji Poczty i Telegrafów, Dowództwu Okręgu Korpusu, a w razie potrzeby władzom górniczym, Wydziałowi Wojewódzkiemu (Izbie Wydziału Wojewódzkiego), interesowanym związkom samorządowym oraz właściwym związkom i korporacjom gospodarczym, celem wypowiedzenia się w zakresie swej właściwości w terminie, oznaczonym w § 11 ust. 2 p. 6) rozporządzenia niniejszego.

§ 13. Koszty postępowania (druki, ogłoszenia w dziennikach wojewódzkich, doręczenia i t. p.) pokrywa petent. Na żądanie wojewódzkiej władzy administracji ogólnej petent powinien złożyć zaliczkę na pokrycie kosztów postępowania w wysokości, podanej przez wojewódzką władzę administracji ogólnej.

§ 14. W ciągu tygodnia po upływie terminu do zgłaszania zarzutów, zastrzeżeń, żądań i opinii wojewódzka władza administracji ogólnej doręcza petentowi odpisy pism, zawierających zarzuty, zastrzeżenia i żądania, udzielając mu terminu jednomiesięcznego na wypowiedzenie się, po którego upływie w ciągu najdalej 14-tu dni przekazuje:

- a) Ministrowi Przemysłu i Handlu akta wraz ze swoimi wnioskami i wyjaśnieniami, dotyczącymi kwestyj spornych, objętych podniesionymi zarzutami, zastrzeżeniami i żadaniami, oraz
- b) bezpośrednio petentowi zestawienie kosztów postępowania celem ich uregulowania.

§ 15. Po otrzymaniu aktów dochodzenia Minister Przemysłu i Handlu zarządza przesłanie projektu uprawnienia rządowego petentowi do wypowiedzenia się, bądź odmawia uprawnienia.

Jeżeli w ciągu miesiąca od daty doręczenia projektu nie nastąpi uzgodnienie treści uprawnienia lub jeżeli w wyznaczonym petentowi następnie terminie nie będzie uiszczona przez niego opłata za nadanie uprawnienia rządowego i wpłacona kaucja, Minister może odmówić uprawnienia.

§ 16. Po wyrażeniu przez petenta zgody na treść projektowanego uprawnienia i po uiszczeniu przez niego opłaty Ministerstwo Przemysłu i Handlu sporządza dwa jednobrzmiące egzemplarze aktu uprawnienia rządowego i jeden z nich doręcza petentowi. Na egzemplarzu, pozostającym w Ministerstwie, petent podpisuje oświadczenie o swej zgodzie na treść uprawnienia rządowego, stwierdzając jednocześnie odbiór egzemplarza aktu.

§ 17. W razie odmówienia prośbie udzielenia uprawnienia lub w razie udzielenia uprawnienia pomimo sprzeciwu innych interesowanych Minister zarządza zawiadomienie osób interesowanych o motywach nieuwzględnienia ich zarzutów, zastrzeżeń i żądań w toku postępowania.

Jednocześnie z odmową udzielenia uprawnienia podlegają zwrotowi odpisy podania i załączników

oraz ewentualnie uiszczone opłaty na poczet uprawnienia rządowego i kaucja.

§ 18. W razie wystąpienia uprawnionego o zmianę obszaru zasilania, przedłużenie czasu trwania uprawnienia lub o podwyższenie opłat za energię elektryczną — poza trybem, przewidzianym w uprawnieniu, stosuje się postępowanie, przewidziane przy nadawaniu uprawnień rządowych.

W razie wystąpienia uprawnionego o zmianę innych warunków uprawnienia lub o jego unieważnienie Minister Przemysłu i Handlu, jeżeli to uzna za potrzebne, zasięgnie opinii właściwej wojewódzkiej władzy administracji ogólnej co do projektowanych zmian. W dalszym postępowaniu stosuje się analogicznie przepisy §§ 15 i 16. Dokonane zmiany będą wpisane lub dołączone do aktu uprawnienia, przy czym na egzemplarzu, pozostającym w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, uprawniony składa analogiczne oświadczenie, jak przy nadaniu uprawnienia.

§ 19. Podanie o przeniesienie uprawnienia na inną osobę powinno być podpisane przez uprawnionego i osobę bądź firmę, na którą uprawnienie ma być przeniesione.

Do podania powinny być dołączone dowody uiszczenia opłat za postępowanie w sprawie przeniesienia uprawnienia i za udzielenie zezwolenia na przeniesienie.

W razie uwzględnienia podania Minister Przemysłu i Handlu czyni stosowną adnotację na obu egzemplarzach uprawnienia rządowego, przy czym na egzemplarzu, pozostającym w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, dotychczasowy uprawniony podpisuje oświadczenie o zrzeczeniu się, a nowy uprawniony o przejęciu uprawnienia, z jednoczesnym zobowiązaniem się do wypełnienia wszystkich warunków tego uprawnienia.

Jeżeli przeniesienie uprawnienia rządowego jest już przewidziane w samym uprawnieniu, uprawniony oraz osoba bądź firma, na którą uprawnienie ma być przeniesione, zawierają akt notarialny co do przeniesienia i uwierzytelniony jego podpis przedstawiają Ministrowi Przemysłu i Handlu.

§ 20. O nadaniu, unieważnieniu, zmianie i przeniesieniu uprawnienia ogłasza się w Monitorze Polskim.

Treść nadanego lub zmienionego uprawnienia ogłasza się w „Zbiorze Uprawnień Rządowych na Zakłady Elektryczne”.

§ 21. Postępowanie w sprawach, których dotyczy rozporządzenie niniejsze, przeprowadza się według przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 341) przy uwzględnieniu postanowień rozporządzenia niniejszego.

UZASADNIENIE.

§ 22. Sprawy, wszczęte przed dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, będą załatwiane aż do ukończenia według przepisów dotychczasowych. O wszczęciu sprawy decyduje data ogłoszenia o wpłynięciu podania w Monitorze Polskim lub w Dzienniku Wojewódzkim.

§ 23. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Jednocześnie tracą moc obowiązującą: rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z dnia 20 maja 1923 r., wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych, Przemysłu i Handlu oraz Kolei Żelaznych w sprawie udzielania uprawnień rządowych na wytwarzanie, przetwarzanie, przesyłanie i rozdzielanie energii elektrycznej (Dz. U. R. P. Nr 60, poz. 441), oraz rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z dnia 14 lipca 1925 r. w sprawie udzielania uprawnień rządowych na wytwarzanie i rozdzielanie energii elektrycznej przez drobne zakłady elektryczne (Dz. U. R. P. Nr 75, poz. 529).

Minister Przemysłu i Handlu:

H. Floyar-Rajchman

PROJEKT

U S T A W A

z dnia

w sprawie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy elektrycznej z dnia 21 marca 1922 r. na obszar województwa śląskiego.*)

Art. 1.

Moc obowiązującą ustawy elektrycznej z dnia 21 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 277) rozciąga się na obszar województwa śląskiego z uwzględnieniem następującego postanowienia:

„Termin wygaśnięcia uprawnień (koncesji) rządowych i umów koncesyjnych, o których mowa w art. 13 tej ustawy, przesuwają się na obszarze województwa śląskiego do dnia 1 stycznia 1939 r.“

Art. 2.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie po upływie dni 30 po dniu jej ogłoszenia.

Art. 3.

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą przepisy, wydane w sprawach, unormowanych ustawą niniejszą.

*) Projekt tej ustawy uchwalony przez Śląską Radę Wojewódzką na posiedzeniu w dniu 25. XI. 1937 r. w wykonaniu prawa inicjatywy ustawodawczej, nadanego jej art. 23 statutu organicznego, został przedłożony Sejmowi Śląskiemu w dniu 29. XI. 1937 r. Nr RW 2/23.

Sejm ustawodawczy, uchwalając swego czasu ustawę elektryczną miał na oku tę okoliczność, że zagospodarowanie Państwa w dziedzinie elektryfikacji musi się odbywać w myśl pewnych zasad przewodnich, odpowiadających interesom całego Państwa. Ustawa elektryczna ma więc w szczególności to na celu, ażeby wszelkie zamierzenia w tej dziedzinie, czy to prywatne, czy też wychodzące z samorządów, były tak skoordynowane, by poszczególne zakłady elektryczne, większe i mniejsze, można było w przyszłości powiązać w ogólną sieć elektryczną, pokrywając cały kraj w ten sposób, ażeby umożliwić rozdział siły elektrycznej pomiędzy odbiorców przez korzystanie z niej naturalnych jej źródeł. Stworzenie takich stosunków prawn-administracyjnych, które umożliwiłyby władzom państwowym pokierowanie rozwojem elektryfikacji według pewnego systemu, prowadzącego do powyżej nakreślonego celu, staje się koniecznością także na obszarze województwa śląskiego. Tu bowiem na Śląsku było według danych statystycznych z ostatnich lat w zakładach elektrycznych zainstalowanej mocy przy wytwórniach energii elektrycznej ogółem około 1.000.000 kilowatów, a wytwórczość w tym samym roku wynosiła około 1.400.000.000 kilowatogodzin. W stosunku do bilansu elektrycznego całej Polski stanowi to około 50% ogólnie w całym Państwie zainstalowanej mocy, a około 50% ogólnie w całym Państwie wyprodukowanych kilowatogodzin energii elektrycznej.

W powyższych liczbach wyraża się najjaskrawiej znaczenie Śląska pod względem gospodarki elektrycznością — a mimo to na Śląsku obowiązują do dziś jeszcze ustawy pruskie i austriackie, na mocy których regulowanie zakładania przedsiębiorstw i zakładów elektrycznych podlega obecnie samorządom, które koncesjonowanie tych zakładów i urządzeń mogą załatwiać oczywiście tylko z punktu widzenia potrzeb lokalnych, nie mając na uwadze potrzeb zagospodarowania elektrycznego i w ogóle elektryfikacji całego Państwa.

Unormowanie spraw elektryfikacyjnych jednolitą ustawą elektryczną, która by, jak ustawa z dnia 21 marca 1922 r. nie odejmowała samorządom możliwości zabezpieczenia swych potrzeb lokalnych a jednak uzależniała powstanie i działanie zakładów i urządzeń elektrycznych od potrzeb elektryfikacji całego Państwa, jest jedynym sposobem pogodzenia tych potrzeb lokalnych z szerokim programem ogólnej elektryfikacji Państwa. Cytowana ustawa państwowa stworzyła odpowiednie prawne ramy, które zapewniają możliwość ujęcia warunków ekonomicznych i technicznych elektryfikacji województwa śląskiego w jedną szarmonizowaną, a z całym Państwem złączoną całość.

Chcąc więc tym dobitniej wykazać i uzasadnić, jak wielkie znaczenie ma dla województwa śląskiego rozciągnięcie mocy obowiązującej tej ustawy na jego obszar, należy zaznaczyć, że na terenie województwa śląskiego obowiązują przepisy pruskie i austriackie w zupełności niedostateczne.

W byłym zaborze austriackim obowiązuje odnośnie zakładów elektrycznych ordynacja przemysłowa, a w szczególności rozporządzenie ministerialne z dnia 25 marca 1883 r. (Nr 41 dz. u. p.) i rozporządzenie ministerialne z dnia 20 grudnia 1883 r. (Nr 188 dz. u. p.). Rozporządzenia te postanawiają, że zakłady przemysłowe do wytwarzania elektryczności i urządzenia przewodów elek-

trycznych należą do przemysłów koncesjonowanych (t. zw. nadanych). Jednocześnie ordynacja przemysłowa przewiduje postępowanie t. zw. „edyktalne“ w sprawach dotyczących rozpatrywania warunków lokalnych, oraz wchodzących w grę interesów osób trzecich i reguluje także postępowanie przy zezwoleniach na budowę urządzeń, jak: elektrownia, sieć przesyłowa i rozdzielcza i postępowanie przy udzielaniu zezwoleń na uruchomienie. Poza tym rozporządzenia ministerialne uzależniają nadawanie koncesji od udowodnienia odpowiedniej kwalifikacji fachowej, niezbędnej do wykonywania takich urządzeń i w ogóle instalacji elektrycznych, kierownictwa ruchu przedsiębiorstw elektrycznych itp.

W byłym zaborze pruskim zaś sprawy zakładów i urządzeń elektrycznych nie podlegają specjalnemu koncesjonowaniu, a reguluje je ogólna ustawa przemysłowa (*Reichs-Gewerbeordnung*). Dla budowy zakładów i urządzeń elektrycznych potrzebne jest tylko uzyskanie zezwolenia policyjno-budowlanego, którego zależnie od rodzaju i przeznaczenia zakładu, udziela albo władza ogólnopolicyjna (*Allgemeine Polizei-Behörde*) albo władza górnicza (*Bergbehörde*) lub też, w razie danych do tego warunków, obydwie władze po wzajemnym porozumieniu się, tak co do zezwoleń, jak również co do sprawowania nadzoru.

Jako specjalna ustawa niemiecka, dotycząca elektryfikacji wchodziłaby tu jeszcze pod uwagę ustawa o socjalizacji gospodarki elektrycznością (*„Reichsgesetz betr. Sozialisierung der Elektrizitätswirtschaft“*) z 31 grudnia 1919 r. (*Dz. U. Rz.* z 1920 r. str. 19). Ustawa ta mówi o prawie przejęcia przez państwo określonych w niej zakładów i urządzeń elektrycznych i sił wodnych celem wykorzystania ich do lepszego zaopatrzenia elektrycznością całego obszaru Państwa. Ustawy tej jednak w Niemczech do dziś nie stosuje się.

Co się tyczy różnic między ustawą elektryczną polską a ustawami tu obowiązującymi, to najważniejszą różnicą jest ta, że ustawa polska jest faktycznie i ściśle elektryczną, składającą się z ustawy samej i rozporządzenia wykonawczego. Każdy, kto się zapozna z nią, jednocześnie także z chancem ustawodawczym, który w tej dziedzinie dotychczas panował na ziemiach polskich, przyznać musi, że uchwalenie polskiej ustawy elektrycznej uważane być może za doniosłe wydarzenie w historii elektryfikacji, że strona prawnogospodarcza elektryfikacji została w niej ujęta jasno i konsekwentnie.

Z powodu braku odpowiedniego ustawodawstwa, regulującego sprawy elektryczne, wychodzono dotychczas z prawa korzystania z dróg publicznych, w zamian za nałożenie na przedsiębiorcę całego szeregu obowiązków, w szczególności obowiązku dostarczania prądu każdemu reflektantowi na określonych z góry warunkach. Tego rodzaju umowy, zwane umowami koncesyjnymi, zawierane były bądź z ciałami komunalnymi, co miało miejsce w większości wypadków, bądź też z Państwem. Na tej podstawie powstały jednakowoż duże trudności przy udzielaniu koncesji przez organy komunalne, z chwilą, gdy zaczęto budować elektrownie okręgowe, zasilające obszary wielu gmin.

O ile bowiem chodziło o zaopatrzenie mieszkańców oraz ulic i placów gmin w oświetlenie, można było gminom powierzyć sprawy elektryczne. Natomiast dostarczenie energii przemysłowi dla silników, wychodzi poza zwykły zakres działania ciał samorządowych, z czego wynika, że nowe ustawodawstwo elektryczne iść musi z jednej strony w kierunku zupełnie wyraźnego postanowienia, że wyko-

nywanie przemysłu elektrownianego winno być koncesjonowane, a z drugiej strony zaś, że środek ciężkości w tym przedmiocie winien być przesunięty z samorządów — na Państwo. Te dwa główne wymogi spełnia całkowicie polska ustawa elektryczna i to właśnie jest jej główną zaletą.

Co się tyczy korzyści i ciężarów, wynikających z ustawy polskiej, a zwłaszcza oddzielnie dla konsumentów a dla producentów energii, każdy bezstronny obserwator przyzna, że na mocy polskiej ustawy możliwym jest w każdym wypadku w uprawnieniu rozdzielić korzyści i ciężary pomiędzy obie strony i wybalansować je jak najsprawiedliwiej. A to właśnie okazuje się koniecznym, gdyż z jednej strony niskie ceny za prąd przyczyniają się do rozpowszechnienia elektryfikacji, a z drugiej strony warunki dostarczania energii elektrycznej muszą być ustalone tak, ażeby również kapitał i przedsiębiorca był zainteresowany zaangażowaniem się w budowie zakładów wytwórczych i sieci rozdzielczych.

Co się tyczy korzyści dla konsumentów, to wskazać należy na następujące momenty:

Dotychczas co do cen i innych warunków elektrownie publiczne na obszarze województwa śląskiego porozumiewają się między sobą, aby sobie nawzajem nie psuć ceny i nie robić konkurencji. Teren zaopatrzenia energią określili sobie elektrownie między sobą i zobowiązały się nie przekraczać go, a do swych sieci przyłączały dotąd tylko najrentowniejsze dla eksploatacji obszary gminne i miejskie, a mianowicie najwięcej uprzemysłowione.

Uprawnienie rządowe, udzielone na mocy polskiej ustawy, ustala ściśle nie tylko ceny za prąd, lecz również wszelkie inne opłaty i należności, związane z dostarczeniem energii, jak: opłaty za liczniki, za ryczałtowy odbiór prądu, za prąd dla oświetlenia ulicznego, należności za wykonanie złączy domowych, o ile długość ich przekracza pewien wymiar, a ponadto ustala ściśle zmienność tych cen i należności na wypadek zmiany ogólnych warunków gospodarczych, uzależniając zmienność tę od ceny węgla, ceny robocizny, wartości złota lub innych t. p. czynników, a za niestosowanie się do tych ściśle określonych warunków nakłada właściwa władza nadzorcza na uprawnionego odpowiednie kary.

Uprawnienie rządowe zobowiązuje przedsiębiorcę do wybudowania pewnej z góry wyznaczonej ilości km głównej sieci przesyłowej a także sieci rozdzielczych gminnych na każdy rok, a również zobowiązuje go wykonać złącze domowe dla poszczególnych reflektantów wszędzie tam, gdzie na każdy metr bieżący drogi lub ulicy zagwarantowana mu będzie pewna ilość zużycia energii przy pewnej zainstalowanej mocy. W ten sposób przedsiębiorca nie może bez zgody władzy nadzorczej odmówić reflektantom ani wykonania złącza domowego, ani rozbudowy sieci lub też zelektryfikowania pewnej gminy, gdy natomiast na Górnym Śląsku elektrownie między sobą postanowiły elektryfikować mniej rentowne gminy tylko w tym wypadku, gdy gminy albo na własny koszt wybudują sobie gminną sieć rozdzielczą, lub też co najmniej przyczynią się jednorazowo odpowiednim dodatkiem do kosztów budowy, a urzędy są w takich wypadkach bezwładne. W jednym z tutejszych powiatów elektrownia dostarcza kilku gminom energii po cenie hurtowej, gminy te zaś na własny koszt wybudowały sobie sieci rozdzielcze i rozdzielają prąd między odbiorców. Jak gminy na tym wychodzą, nie wiadomo. O licznik musi się postarać konsument sam, a oczywiście nikt nie może się troszczyć o to, czy instalacje

wewnętrzne są wykonane według obowiązujących przepisów bezpieczeństwa, czy liczniki wskazują prawidłowo i czy bývają zgodnie z przepisami Urzędu Miar sprawdzane, gdyż od małej gminy wiejskiej nie można się przecież spodziewać, żeby ona zatrudniała i opłacała odpowiednich do tego fachowców.

Takie i t. p. inne nieprawidłowe stosunki pojawiają się w ostatnich czasach na Górnym Śląsku, który pod względem produkcji i zużycia energii elektrycznej zajmuje pierwsze miejsce w Państwie a te stosunki należą przypisywać tylko temu, że w tutejszym województwie polska ustawa elektryczna jeszcze nie obowiązuje.

Z wprowadzeniem polskiej ustawy elektrycznej łączą się również korzyści wynikające dla producentów energii. Można przyznać pierwszorzędne znaczenie temu postanowieniu, że na mocy ustawy według art. 8 zakładom elektrycznym, działającym na mocy uprawnienia, przysługuje prawo do bezpłatnego korzystania zgodnie z planami, zatwierdzonymi przez Ministerstwo Robót Publicznych, z dróg publicznych tak kołowych, jak też wodnych i żelaznych, ulic i placów publicznych oraz za odszkodowaniem z posiadłości państwowych oraz gminnych i prywatnych w celu prowadzenia przewodów nad lub pod ziemią, ustawienia stacji transformatorów i innych tego rodzaju urządzeń umocowywania przewodów i wsporników na ścianach i dachach budynków, oraz obcinania gałęzi drzew rosnących w pobliżu przewodów. W razie braku porozumienia wysokość wynagrodzenia ustala sąd a brak nieporozumienia nie wstrzymuje jednak korzystania z praw powyżej przewidzianych. Ponadto według art. 10 nieruchomości, stale lub czasowo potrzebne do budowy i utrzymania zakładów elektrycznych użyteczności publicznej, mogą być nabyte drogą wywłaszczenia, lub czasowo zajęte. Orzeczenie o wywłaszczeniu względnie czasowym zajęciu, zawierające także określenie na podstawie oszacowania przez niezainteresowanych rzeczoznawców wysokość wynagrodzenia za przedmiot wywłaszczony lub zajęty, wydaje na zasadzie aktu uprawnienia (art. 4) Wojewoda Strona niezadowolona z wynagrodzenia, oznaczonego przez władzę administracyjną, może w terminie 30-dniowym od dnia doręczenia orzeczenia zwrócić się do właściwego sądu o oznaczenie wysokości wynagrodzenia w drodze postępowania sądowego. Orzeczenie wywłaszczające nadaje jednak uprawnionemu prawo objęcia w posiadanie przedmiotu wywłaszczonego, jeżeli złoży do depozytu sądowego wynagrodzenie oznaczone w orzeczeniu władzy administracyjnej.

Doniosłość znaczenia powyższych praw może najlepiej ocenić taki producent, względnie zakład elektryczny, który przy budowie urządzeń, o których tu mowa, zetknął się z właścicielem posiadłości, który albo pod żadnym warunkiem, lub też za niezmiernie wysokim wynagrodzeniem, a dopiero po długich pertraktacjach wreszcie zezwolił na ustawienie słupa na swej parceli, lub przymocowania wspornika na ścianie budynku i t. p. Ocenic potrafi takie prawa również elektrownia, która tytułem wynagrodzenia za prawo korzystania z dróg publicznych i placów płaci obecnie miastom lub gminom znaczne daniny i świadczenia.

Drugie poważne znaczenie dla producentów zawiera w sobie art. 4, który postanawia, że uprawnienie winno zawierać określenie obszaru zasilanego. A to znaczy tyle co monopol, czyli prawo wyłączności dostarczenia energii elektrycznej na określonym w uprawnieniu obszarze zasilania. Dotychczas prawa takie musiały sobie elektrownie

publiczne zastrzegać w ten sposób, że zawierały umowy o dostarczeniu prądu z każdą gminą z osobna, na zasadzie wolnej konkurencji.

Według art. 11—12 ustawy elektrycznej w niczym nie uszczupla ani nie narusza się elektrowniom istniejącym w chwili wejścia w życie tej ustawy praw dotychczas nabytych na mocy umów, zawartych z gminami lub ciałami samorządowymi. Zakłady takie mogą nadal na mocy takich umów działać bez uprawnienia w art. 1 przewidzianego, a dopiero wtenczas, jeżeli zakłady te mają zmienić charakter swej działalności, albo rozszerzyć obszar zasilenia, lub też gdy chodzi o zakłady komunalne — wyjść poza obszar danej jednostki samorządowej, albo też po wygaśnięciu umów koncesyjnych z ciałami samorządowymi, muszą uzyskać odpowiednie uprawnienie rządowe, zaś umowy koncesyjne z ciałami samorządowymi lub ich związkami, wydane względnie zawarte przed wejściem w życie ustawy elektrycznej, wygasną z mocy samego prawa dopiero w dniu 1 stycznia 1939 r., a to ostatnie znowu nie dotyczy elektrycznych zakładów komunalnych.

Pewne obawy, co się tyczy producentów, mógłby może nasunąć art. 7 mówiący o możliwości wykupienia przez Państwo zakładu elektrycznego w interesie dobra publicznego. Otóż i tu zaznaczyć można, że we wszystkich dotychczas przez Ministra Robót Publicznych udzielonych uprawnieniach, warunki co do wynagrodzenia, płatnego przez nowego nabywcę zakładu, są dla producentów bardzo sprawiedliwie ujęte i traktowane i bynajmniej nie narażają producentów na jakiegokolwiek straty.

Reasumując powyższe uwagi, każdy zapoznawszy się z ustawą elektryczną, z rozporządzeniem wykonawczym do tejże oraz z uprawnieniami na mocy tej ustawy dotychczas udzielonymi przyznać musi, że przez wydanie ustawy zrobiono bardzo dużo. A o ile może jeszcze dalej nad jej udoskonaleniem pracować będzie trzeba, to mamy w art. 21 najlepszą gwarancję, że i te dalsze prace będą owocne. Artykuł 21 przewiduje bowiem możliwość powoływania do opiniowania w sprawach elektrycznych doradcze organy fachowe — a właśnie taka ścisła współpraca czynników rządowych ze sferami gospodarczymi zapewni dalsze dodatnie wyniki.

SKOROWIDZ PRZEPISÓW PRAWNYCH,

dotyczących prawa elektrycznego, ogłoszonych w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1918 — 1938, w brzmieniu obowiązującym 1. IX. 1938 r.

Przepisy ogólne.

Ustawa elektryczna: U. — jednolity tekst: obw.: — 35 r. poz. 98. Napięcie normalne i częstotliwość normalne prądu elektrycznego: R. — 30 r. poz. 384.

Geny.

Zmiana cen za dostarczanie energii elektrycznej: U. — 20 r. poz. 466; zm.: U. — 24 r. poz. 461; rozc.: na b. zab. pruski: R. — 21 r. poz. 79; na z. wil.: R. — 22 r. poz. 620; na woj. wsch.: R. — 22 r. poz. 538; wyk.: R. — 20 r. poz. 653; rozc.: na b. zab. pruski: R. — 21 r. poz. 79.

Elektryfikacja.

Popieranie elektryfikacji: R. u. — 33 r. poz. 633. Elektryfikacja węzła kolejowego warszawskiego oraz zaciągnięcie kredytu zagranicznego na cele tej elektryfikacji: R. u. — 33 r. poz. 531.

Liczniki.

Granice uchybień obiegowych dla liczników energii elektrycznej, używanych w obrocie publicznym: R. — 25 r. poz. 445.

Nadzór nad licznikami energii elektrycznej, używanymi w obrocie publicznym do obliczenia wartości energii elektrycznej: R. — 25 r. poz. 479.

Udzielanie uprawnień do legalizowania liczników energii elektrycznej poza urządami miar: R. — 25 r. poz. 230.

Okręgi elektryfikacyjne.

Ustalenie okręgów elektryfikacyjnych: R. — 37 r., poz. 156.

Oplaty.

Oplaty za czynności urzędowe, dokonywane na zasadzie ustawy elektrycznej: R. — 34 r. poz. 907.

Podatek.

Państwowy podatek od energii elektrycznej: U. — jednolity tekst: obw. — 34 r. poz. 720; wyk.: R. 34 r. poz. 774, 775.

Uprawnienia.

Uprawnienia rządowe na wytwarzanie, przetwarzanie, przesyłanie i rozdzielanie energii elektrycznej: R. — 34 r. poz. 928.

Władze.

Przekazanie Ministrowi Przemysłu i Handlu spraw, dotyczących gospodarki elektrycznością w b. dzielnicy pruskiej: R. — 20 r. poz. 715.

Zniesienie Urzędu Elektryfikacyjnego: R. — 21 r. poz. 569.

Zakłady elektryczne.

Postępowanie przy powstawaniu państwowych zakładów elektrycznych, mających się trudnić zawodowym zbytem energii elektrycznej: R. — 33 r. poz. 308.

Przegląd orzecznictwa

Przepis § 40 p. 1 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o państwowym podatku dochodowym (poz. 298) 21 Dz. Ust.) o zwolnieniu od opodatkowania części uposażenia służbowego, przeznaczanej na koszty służbowe, odnosi się tylko do pracowników samorządu terytorialnego, a nie także gospodarczego. (Teza).
(Wyrok N. T. A. z 26 lutego 1937 r. I. rej. 4173/34).

Wspomniane odwołanie Izby Przemysłowo - Handlowej nie zostało uwzględnione, a skargę Izby na orzeczenie odwoławcze N. T. A. oddalił wyrokiem z 14 grudnia 1936 r. I. rej. 1423/34. Tym samym przesądzona została sporna w obecnym sporze kwestia podstawy wymiaru różnicy podatku. Z uwagi jednak na odmienne uzasadnienie orzeczenia, będącego przedmiotem obecnie rozpoznanej skargi, motywy powołanego wyroku wymagają uzupełnienia. Podczas bowiem gdy orzeczenie, zaskarżone w sprawie I. rej. 1423/34, motywowane było charakterem spornego dodatku, tu kwestia pozostawiona jest bardziej zasadniczo: władza pozwana stoi na stanowisku, iż przepis § 40 p. 1 nie odnosi się w ogóle do pracowników samorządu gospodarczego.

To zapatrywanie władzy pozwanej uznać należy za trafne. Przy interpretacji przepisu § 40 p. 1 należy — z uwagi na jego szczególny charakter — za decydujące uznać to znaczenie określenia: „pracownicy samorządowi“, w jakim Minister Skarbu zamierzał go w tym miejscu użyć. Wspomniany szczególny charakter przepisu polega na tym, iż nie wyjaśnia on ani nie nawiązuje do żadnego pojęcia zawartego w ustawie, nie jest przepisem wykonawczym do żadnego postanowienia ustawowego o zwolnieniu pewnych kategorii osób od podatku od uposażeń. Ustawa bowiem takiego zwolnienia nie statuuje. Przeciwnie, w art. 20, do którego § 40 rozporządzenia wykonawczego według wyraźnego oznaczenia w nagłówku jest przepisem wykonawczym, ustawa postanawia, że za dochód z uposażeń uważa się wszelkiego rodzaju wynagrodzenia

„łącznie ze wszystkimi dodatkami“. W tym stanie rzeczy zwolnienie z § 40 p. 1 przedstawia się jako zrezygnowanie ze strony Ministra Skarbu w pewnych wypadkach i pod pewnymi warunkami ze służącego podległym mu władzom skarbowym prawa badania charakteru pewnych dodatków do uposażenia i sposobu ich zużycia w celu skwalifikowania ich ze stanowiska pojęcia dochodu. Jasne jest, że w tych warunkach dla interpretacji przepisu o zwolnieniu decydujące znaczenie ma intencja Ministra Skarbu. Otóż należy stwierdzić, że w czasie, kiedy powstało rozporządzenie wykonawcze do ustawy o podatku dochodowym, określeniem: „pracownicy samorządowi“ w zestawieniu z określeniem: „pracownicy państwowi“ używane było na oznaczenie tylko pracowników samorządu terytorialnego. Można przytoczyć przykłady jeszcze z dużo późniejszego okresu, iż Minister Skarbu w rozporządzeniu wykonawczym wyjaśniał przymiotnik „samorządowy“, użyty w tekście różnych ustaw, w ten sposób, iż przez „samorząd rozumie się samorząd terytorialny“. (§ 4 ust. 1 rozporządzenia z 14 września 1934 r. poz. 771 Dz. Ust., § 5 ust. 2 rozporządzenia z tej samej daty poz. 772 Dz. Ust.).

Tłumaczy się zresztą takie określenie koła osób uprzywilejowanych w § 40 p. 1 tego przepisu: nie ma już potrzeby sprawdzania charakteru i sposobu zużycia dodatków, przyznanych pracownikom państwowym, skoro przeznaczenie tych dodatków i normy określone zostały przez Ministra Skarbu lub z jego udziałem i gdzie skutkiem tego istnieje także rękojmia, że obliczono je oszczędnie. Podobnie rzecz się ma z dodatkami do uposażeń pracowników samorządu terytorialnego, w której to dziedzinie zawsze zaznaczała się ingerencja Ministerstwa Skarbu i istniała niemal od początku tendencja upodobnienia uposażeń do państwowych, — tendencja, która w r. 1924 doprowadziła do wydania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospo-

litej (z 30 grudnia 1924 r. poz. 1073 Dz. Ust.), o dostosowaniu uposażenia członków zarządu i pracowników związków komunalnych do uposażenia funkcjonariuszów państwowych.

Obowiązek zabezpieczenia na wypadek bezrobocia robotników zatrudnionych choćby dorywczo przy czyszczeniu ulic.

Obowiązek zabezpieczenia robotników na wypadek bezrobocia na podstawie art. 1 ustawy z 18. VII. 1924 poz. 555/1932 Dz. Ust. obejmuje również robotników niewykwalifikowanych, zatrudnionych choćby dorywczo przez zarządy gmin miejskich przy czyszczeniu ulic i placów miejskich, o ile nie jest im regulaminowo zapewnione zabezpieczenie na wypadek bezrobocia. (Teza). (Wyrok z 25. II. 1938 1 rej. 3378/35).

Ustawa o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia z 18. VII. 1924 poz. 555/1932 Dz. Ust., wprowadzając w art. 1 odnośny obowiązek ubezpieczenia robotników, zatrudnionych przez jednostki samorządu terytorialnego, lecz w odniesieniu do tych robotników, jak i robotników zatrudnionych przez Państwo, przekazała (ust. 3 art. 1) Radzie Ministrów unormowanie zakresu tego obowiązku w drodze rozporządzenia przez określenie rodzajów przedsiębiorstw i zakładów pracy oraz kategorii robotników, które mają powyższemu obowiązкови podlegać. Na tej podstawie zakres tego obowiązku został co do wspomnianych robotników unormowany rozporządzeniem Rady Ministrów z 11. III. 1925 poz. 192 Dz. Ust., które obowiązywało do 10. VII. 1932 r., tj. do dnia uchylecia go rozporządzeniem Rady Ministrów z 25. VI. 1932 poz. 546 Dz. Ust., które unormowało zakres wspomnianego wyżej obowiązku ubezpieczenia z mocą obowiązującą od dnia 11. VII. 1932 r.

Ponieważ w niniejszej sprawie chodzi o kwestię istnienia obowiązku ubezpieczenia robotników skarżącej Gminy w czasie od 12. IV. 1926 r. do 27. VII. 1934 r., przeto dla rozpatrzenia tej kwestii miarodajne są postanowienia obu powołanych wyżej rozporządzeń, zależnie od okresu ubezpieczenia.

Otóż, o ile chodzi o okres przed 11. VII. 1932 r., to, jak już N. T. A. niejednokrotnie wyjaśnił (m. in. w wyrokach z 29. II. 1928 r. I. rej. 4825/26 w sprawie ze skargi Gminy m. Krakowa, oraz z 7. II. 1934 r. I. rej. 6931.31 w sprawie ze skargi Gminy m. Buczacza), samorządy obowiązane były w myśl przepisu § 4 cyt. rozporządzenia z 11. III. 1925 r. do zabezpieczenia na wypadek bezrobocia w ogóle wszystkich zatrudnionych przez siebie robotników, tak wykwalifikowanych, jak niewykwalifikowanych, o ile nie jest im regulaminowo zapewnione zabezpieczenie w okresie ich bezrobocia (czego zresztą skarżąca nawet nie twierdzi) — oczywiście z wyjątkiem kategorii robotników, które na zasadzie art. 5 cytowanej ustawy z 18. VII. 1924 r. zostały zwolnione

od odnośnego obowiązku ubezpieczenia, co w danym przypadku nie miało miejsca.

O ile zaś chodzi o okres od 11. VII. 1932 r., to powołane wyżej rozporządzenie Rady Ministrów z 25. VI. 1932 r. w § 2 również rozciąga obowiązek zabezpieczenia na wypadek bezrobocia na wszystkich — tak wykwalifikowanych, jak niewykwalifikowanych robotników, zatrudnionych w zakładach pracy samorządu terytorialnego, o ile te zakłady pracy nie zapewniają im specjalnym statutem dostatecznego zabezpieczenia na wypadek bezrobocia. Ograniczając powyższą ogólną zasadę, przepis § 3 tegoż rozporządzenia zwalnia od obowiązku zabezpieczenia jedynie wyszczególnione w nim kategorie niewykwalifikowanych robotników sezonowych, m. in. zajętych przy robotach drogowych, prowadzonych przez samorządowe przedsiębiorstwa i zakłady pracy, jednak pod tym warunkiem, że roboty, przy których są oni zatrudnieni, trwają normalnie krócej niż 6 miesięcy w roku, co w danym przypadku nie zachodzi, czyszczenie bowiem ulic i placów miejskich trwa przez cały rok i nie podpada pod pojęcie robót sezonowych.

Z powyższych przepisów wynika też, że — wbrew odmiennemu zapatrywaniu skargi — do uzasadnienia obowiązku ubezpieczenia na wypadek bezrobocia robotników, zatrudnionych przez jednostki samorządu terytorialnego, nie jest przede wszystkim wcale wymagane stworzenie przez nie odrębnych „przedsiębiorstw“, prowadzących odnośne roboty, przepisy powyższe przewidują bowiem wykonywanie odnośnych robót nie tylko przez „przedsiębiorstwa“, ale w ogóle przez wszelkie „zakłady pracy“. Ponadto z powyższych przepisów wynika, że — lege non distinguente — dla istnienia wspomnianego obowiązku jest bez znaczenia okoliczność, iż wykonywanie odnośnych robót należy do zakresu działania gminy jako publiczno-prawnej jednostki samorządu terytorialnego. Wreszcie bez znaczenia prawnego jest okoliczność, że według twierdzeń skarżącej Gminy robotnicy, zatrudnieni przy czyszczeniu ulic, pracują tylko dorywczo, ustawa bowiem z 18. VII. 1924 r., ani też przepisy powołanych wyżej rozporządzeń nie uzależniają odnośnego obowiązku zabezpieczenia od okresu trwania pracy poszczególnych robotników.

Piece, jako urządzenia, związane z budynkiem.

Traktowanie przez władzę budowlaną pieców jako urządzeń, związanych z budynkiem, o których mowa w art. 380 prawa budowlanego w brzmieniu noweli z 3 grudnia 1930 poz. 663 Dz. Ust., nie narusza postanowień tegoż artykułu, jak również art. 377 powołanego prawa. (Teza). (Wyrok z 28 czerwca 1937 1. rej. 1564/36).

Powołany w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia art. 380 prawa z 16. II. 1928 poz. 202 Dz. Ust. w brzmieniu, zmienionym nowelą z 3. XII. 1930 poz. 663 Dz. Ust., przewiduje w przypadku uchybień w utrzymywaniu bu-